

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Tradenomi
Juridiikka

Janita Karjalainen
Hanna Rönkkönen

PK-OSAKEYHTIÖN VEROTUS

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

Janita Karjalainen
Hanna Rönkkönen
PK-osakeyhtiön verotus, 56 sivua
Saimaan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta
Liiketalous, liiketalouden koulutusohjelma
Yritysten ja taloushallinnon juridiikka
Opinnäytetyö, 2011
Ohjaaja: yliopettaja, Marjut Heikkilä

Opinnäytetyön aiheena on osakeyhtiön verotus. Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen ja sitä verotetaan yhteisöverokannan (26 %) mukaan. Osakeyhtiön omistajia ei veroteta yhtiön saamista tuloista, vaan verot määrätään suoraan osakeyhtiölle. Osakkeenomistajia verotetaan, kun he nostavat tuloa osakeyhtiöstä. Osakkeenomistajat voivat ottaa yhtiöstä palkkaa tai muuta vastiketta tekemäänsä työtä vastaan sekä osinkoja ja osakaslainaa. Monet osakkeenomistajat pohtivat, mikä olisi edullisin vaihtoehto sekä heille että yhtiölle.

Opinnäytetyössä tutkittiin miten verotus käyttäytyy erilaisissa tilanteissa ja mikä tapa on kannattavinta niin yhtiölle kuin osakkeenomistajillekin. Työssä on käytetty apuna alan kirjallisuutta, Internet - sivustoja, alaan liittyviä julkaisuja ja mahdollisia oikeustapauksia.

Aiheenvalinta perustui sen mielenkiintoisuuteen ja siihen, ettei aiheesta ole tehty aikaisemmin montakaan opinnäytetyötä. Aiheeseen ovat vaikuttaneet myös mahdollisuudet perustaa tulevaisuudessa oma yritys ja se, että verotuksen tiedoista on apua myös työpaikoissa.

Työssä on tutkittu vain pk - osakeyhtiöitä ja rajattu muut yhtiömuodot työn ulkopuolelle. Pk-yrityksiä ovat yhtiöt, joiden taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa, työntekijöitä on alle 250 ja vuosiliikevaihto enintään 50 miljoonaa euroa. Lisäksi 25 prosenttia tai enemmän osakkeista ei saa olla sellaisten yritysten tai yrityksen omistamia, jotka eivät täytä pk-yrityksen määritelmää.

Asiasanat: Osakeyhtiö, varojenjako, verotus ja poistot.

ABSTRACT

Janita Karjalainen

Hanna Rönkkönen

Small and medium size joint stock company taxplanning, 56 pages

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Corporate and Financial Law

Bachelor's Thesis 2011

Instructor: Principal Lecturer Majut Heikkilä

The subject of our Bachelor's thesis is tax planning in a joint stock company. The joint stock company is an independent tax payer by itself, the company will pay taxes by community appraisal which is 26%. The owners of joint stock companies do not pay taxes from the company incomes, the company will pay itself its own taxes. The owners are taxed when they take out incomes from the company. The stock owners can get a salary or some other substitution for the work they have done in the company and also annuities and share holder credits. Stock owners ponder what would be the most affordable way for both the shareholders and the company.

In our thesis we observe how the taxation functions in different situations and what model is economical to the company and share holders. In our study we used literature, Internet sites, publications and possible cases in law.

Our subject election was based on its being interesting and the small number of theses written on it. The possibilities to start our own business in the future affected our choice of the topic together with the fact that knowledge of taxation helps in different jobs.

We studied only small and medium size joint stock companies in the area, other type of businesses we left out. Small and medium size businesses are companies whose balance sheet is 43 million euros maximum, the company has under 250 employees and the company's yearly turnover is 50 million euros maximum. Also 25 percent or more of the stocks cannot be owned by the company or companies, who do not fill up the small and medium size business definition.

Keywords: joint stock company, stockdistribution, taxation and depreciation.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
1.1 Aiheen valinta.....	6
1.2 Työn tavoitteet ja rajaus.....	7
1.3 Tutkimusmenetelmät.....	7
2 YLEISTÄ OSAKEYHTIÖSTÄ.....	8
3 VAROJEN JAKO.....	10
3.1 Osingonjako.....	11
3.1.1 Osingonjako osakkaiden näkökulmasta.....	14
3.1.2 Osingonjako yrityksen näkökulmasta.....	16
3.1.3 Osakaslainat.....	18
3.1.4 Peitelty osingonjako.....	20
3.1.6 Peiteltyyn osingon veroseuraamukset.....	22
3.1.7 Peiteltyyn osingonjaon veroseuraamukset osakkaalle.....	24
3.1.8 Peiteltyyn osingon veroseuraamukset yritykselle.....	24
3.2 Varojen jakaminen vapaasta omasta pääomasta.....	25
3.3 Osakepääoman alentaminen.....	27
3.4 Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen.....	28
3.4.1 Hankkiminen.....	28
3.4.2 Lunastaminen.....	29
3.5 Varojen jakaminen yhtiön purkautumisen seurauksena.....	29
4 Osakeanti.....	30
4.1 Rahastoanti.....	31
4.2 Maksullinen osakeanti.....	31
4.3 Osakeannista päättäminen.....	32
5 VÄHENNYSKELPOISET KULUT.....	34
5.1 Vaihto-omaisuuden ja sijoitusomaisuuden hankintamenot.....	35
5.2 Käyttöomaisuuden hankintamenot.....	36
5.2.2 Poistot irtaimesta.....	38
5.2.3 Lyhytikäinen käyttöomaisuus ja pienhankinnat.....	39
5.3 Elinkeinotoiminnassa käytetyn maa- ja vesialueen sekä huonetilan vuokrat.....	39
5.4 Palkat ja henkilöstökulut.....	41
5.5 Markkinointi-, mainonta-, neuvottelu- ja edustusmenot.....	42
6 SUKUPOLVENVAIHDOS.....	44
6.1 Vaihdos osake- tai yhtiöosuus kaupalla.....	45
6.2 Sukupolvenvaihdos lahjana tai lahjanluonteisena kauppana.....	47
7 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	50
LÄHTEET.....	53

LYHENTEET

EPL, Ennakkoperintälaki
EVL, Elinkeinoverolaki
HE, Hallituksen esitys
KHO, Korkein hallinto-oikeus
KPL, Kirjanpitolaki
PK-Osakeyhtiö, Pieni ja keskisuuri yritys
TVL, Tuloverolaki
TYEL, Työntekijän eläkevakuutus
VML, Veromenettelylaki
YEL, Yrittäjän eläkevakuutus

1 JOHDANTO

Osakeyhtiön verosuunnittelu on aina ajankohtainen asia. Sekä verolainsäädäntö että osakeyhtiölaki ovat muuttuneet paljon. Taantuma, jonka talous on kohdannut, on vain lisännyt yrittäjien tarvetta suunnitella yhtiöidensä taloutta niille edullisella tavalla. On kuitenkin selvää, että yrityksen verosuunnittelu on aina ajankohdasta riippumatta tärkeää yrittäjille, etenkin pk-sektorilla, joilla toimivat osakeyhtiöt eivät välttämättä ole kovin isoja ja ovat useimmiten perheyriityksiä, jotka siirtyvät sukupolvelta toiselle.

Poistoilla ja erilaisilla rahastoinneilla pystytään muokkaamaan paljon yrityksen tulosta. Asia ei kuitenkaan aina ole yksinkertainen, sillä yrittäjän täytyy ajatella myös itseään sekä yritystään ja miettiä, mikä on edullisin verotusvaihtoehto kummallekin. Osakeyhtiön osakkaan on syytä miettiä myös omaa mahdollista verotustaan, kumpi on hänelle itselleen edullisinta, palkka vai osinko. Yrittäjänä on siis ajateltava kumpaakin, sekä itseään yrittäjänä ja osakkaana sekä yhtiötä erillisenä oikeushenkilönä. On kuitenkin aina muistettava se tosiasia, että hyvin harva haluaa olla osakkaana osakeyhtiössä, joka ei tuota voittoa. Tämä vaikutti myös aihevalintaan, sillä osakeyhtiön voittoa pystytään manipuloimaan todella monilla eri keinoilla.

1.1 Aiheen valinta

Valitsimme aiheen, koska kyseisestä aihepiiristä ei ole tehty paljoakaan opinäytetöitä ja kirjallisuuttakin on rajoitetusti. Aihevalintaan vaikutti myös aiheen mielenkiintoisuus kokonaisuutena. Myös mahdollinen tulevaisuus yrittäjänä vaikutti valintaan.

Aiheesta ei myöskään ole tehty kunnollisia julkaisuja, joissa kerrottaisiin asioista laajasti, verosuunnittelun näkökannasta, eikä varsinkaan niitä, jotka perehtyivät sekä osakeyhtiöön itseensä että osakkaan näkökulmaan asioissa. Keskeistä oppinäytetyössämme on se, että haluamme ihmisten ymmärtävän, miten paljon eri asiat vaikuttavat yhtiön verosuunnitteluun kummankin osapuolen eli osakkaan ja osakeyhtiön kannalta katsottuna. Toivomme, että työn luettuaan ihmiset

ymmärtäisivät paremmin sen, minkälaisia päätöksiä osakeyhtiössä oleva osakas joutuu tekemään saadakseen parhaimman tuloksen niin itselleen kuin yhtiöllekin.

1.2 Työn tavoitteet ja rajaus

Tämän työn tavoitteena on tutkia osakeyhtiön ja verotuksen lainsäädäntöä, sekä sitä, minkälaisia mahdollisuuksia ne antavat osakeyhtiölle verosuunnittelussa. Työssä käytetään vain ajantasaista lainsäädäntöä, emme siis tutki ja vertaile vanhaa ja uutta osakeyhtiölakia keskenään. Työllämme pyrimme osoittamaan niitä yksityiskohtia, joihin osakkeenomistaja yleensä pk-osakeyhtiöissä joutuu miettimään vastauksia ja sitä, miten vaikeaa on saada sekä yhtiötä että osakkaita molempia miellyttävä lopputulos.

Työssämme perehdytään esimerkiksi osakeanteihin ja siihen, miten niillä voidaan vaikuttaa osakeyhtiön varoihin ja siihen, milloin osakkaalle on edullisinta nostaa yhtiöstä itselleen palkkaa ja milloin osinkoa. Työssä perehdytään myös erilaisiin keinoihin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuihin sekä siihen, onko päätös meidän mielestämme ollut oikea. Työssä käydään läpi myös vähennyskelpoisia kuluja ja sitä, miten kyseisillä kuluilla voi vaikuttaa yhtiön verotukseen.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Päätettyämme työn aiheesta oli selvää, että perehdymme työssä osakeyhtiölain varojenjako kohtiin sekä verolakiin osinkotapauksissa ja kulujen vähennyskelpoistapauksissa. Työssä ei ole käytetty mahdollisia case-yrityksiä. Kaikki tieto, jota työssä on käytetty, on otettu erilaisista kirjallisuus- ja internetlähteistä.

Työ koostuu kokonaan teoriaosuuksista, työssä ei siis ole käytetty mitään kyseilyitä tai haastatteluja osakeyhtiöistä. Teksti perustuu pelkästään lähdeteoksiin ja erilaisiin normaaleihin käytäntöihin.

2 YLEISTÄ OSAKEYHTIÖSTÄ

Osakeyhtiön voi perustaa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolla tulee olla asuin- tai kotipaikka Euroopan talousalueella, rekisteriviranomainen voi kylläkin myöntää poikkeusluvan. Yksityisen osakeyhtiön pääoman täytyy olla vähintään 2500 euroa, mutta osakeyhtiöitä, jotka on aikoinaan perustettu pienemmällä osakepääomalla kuin 2500 euroa, ei vaadita korottamaan pääomasummaa nykyiseen 2500 euroon. Tarjottaessa yleisölle yksityisen osakeyhtiön arvopapereita on ilmoitettava, että niitä ei voida ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Yksityisen osakeyhtiön toiminimessä tulee olla sana osakeyhtiö tai sitä vastaava lyhennys ”oy”. (Suojanen, Savolainen & Sirainen 2006, 42.)

Osakeyhtiön oikeudelliset perustamistoimet ovat seuraavat:

1. Tärkeintä on ideoida itselleen toiminimi, joka erottuu joukosta. Toiminimen pitää olla yksilöllinen, toiminimeä ei saa olla jo käytössä eikä se saa olla liian samankaltainen jo olemassa olevan kanssa. Kun toiminimi on päätetty, laaditaan perustamissopimus ja suoritetaan osakkaiden merkintä. Kaupparekisteröinnin edellytys on, että perustamissopimus on laadittu kirjallisesti.
2. Yhtiöjärjestyksen laatiminen ja mahdollisten osakassopimusten tekeminen, jossa käy ilmi nimenkirjoitusoikeus, osakepääoman määrä ja nimellisarvo.
3. Ohjesääntöisestä elinkeinosta erityislainsäädännön edellyttämä lupahakemus viranomaiselle, esimerkiksi apteekki, taksi, anniskeluyritys (a- ja b-oikeudet).
4. Mahdollisten osakekirjojen antaminen.
5. Osake- ja osakasluettelon eli osakerekisterin laatiminen.
6. Vakuutusasioiden hoitaminen, pakolliset työntekijöiden ja yrittäjän vakuutukset.
7. Työsuojeluasioiden järjestäminen, jos yrityksellä on yli 10 työntekijää, on luotava työsuojeluorganisaatio sekä tehtävä työn alkamisilmoitus työsuojeluviranomaiselle.
8. Muiden säännösten huomioon ottaminen, esimerkiksi paloturvallisuusmääräykset ja ulkomainonta. (Suojanen, ym. 2006, 43.)

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, sitä verotetaan yhteisöverokannan (26%) mukaan. Osakeyhtiön omistajia ei veroteta yhtiön saamista tuloista, vaan verot määrätään suoraan osakeyhtiölle. Osakkeenomistajia verotetaan, kun he nostavat tuloa osakeyhtiöstä. Osakkeenomistajat voivat ottaa yhtiöstä palkkaa tai muuta vastiketta tekemäänsä työtä vastaan sekä osinkoja ja osakaslainaa. (Suojanen, ym. 2006, 44.)

Syynä siihen, miksi useat yrittäjät perustavat juuri osakeyhtiön yritystoiminnan muodoksi, on osaltaan osakeyhtiön perustamisen helppous. Osakeyhtiössä yrittäjän vastuu toteutuu rajoitetusti. Osakeyhtiö vastaa itse omista veloistaan, omistajan on kuitenkin mahdollista kasvattaa vastuutaan käsittämään yhtiön eri velvoitteita erilaisten takausten ja panttien muodossa, jotka omistaja takaa itse henkilökohtaisesti. Näin yhtiön omistaja sitoutuu paremmin yhtiön toimintaan ja näin omistajan pitäisi siis pyrkiä hoitamaan yhtiön asioita tunnollisesti. Omistajalle voi koitua osakeyhtiöstä myös toisenlainen henkilökohtainen vastuu yhtiöstä, joka yleensä toteutuu silloin, jos omistaja on väärällä ja huolimattomalla toiminnallaan aiheuttanut vahinkoa ja on tätä kautta vahingonkorvausvelvollinen yhtiölle. (Leppiniemi 2008, 14.)

Pääosin kuitenkin osakeyhtiö on muoto, joka suojaa osakkaita, yrittäjää tai yrittäjiä erilaisilta arvaamattomilta vastuilta. Osakkeenomistaja on velvoitettu vastaamaan vahingoista yhtiöpanoksensa ja yhtiöön kertyneellä varallisuudellaan. On kuitenkin muistettava, että koska osakeyhtiö on osakkeenomistajasta erillinen juridisesti otettava henkilö, liittyy osakeyhtiön toimintaan paljon erilaisia muotomääräyksiä, jotka on hyvä selvittää ennen yhtiön perustamista. Yhtiön perustajan on sitouduttava hoitamaan osakeyhtiön veroja ja asioita tiukasti ja muistettava se perusasia, että vaikka osakkeenomistaja olisi yhtiön ainut osakas, hän ei voi käyttää yhtiön varoja kuin omiaan. Mikäli omistaja käyttää yhtiön varoja lainvastaisesti voi asia johtaa rikos- ja vahingonkorvausvastuuseen yhtiölle. (Leppiniemi 2008, 15.)

3 VAROJEN JAKO

Osakeyhtiölain 13 luvussa säädetään yhtiön varojen jakamisesta. Jaettaessa varoja osakkeenomistajille ovat käytettävissä seuraavat vaihtoehdot:

1. Voitonjako eli osingonjako
2. Varojen jakaminen vapaan omanpääoman rahastosta
3. Osakepääoman alentaminen
4. Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen
5. Varojen jakaminen yhtiön purkamisen seurauksena

(Reinikainen, Pelkonen & Lydman 2007, 204.)

Käytännössä puhutaan yleisesti voitonjakokelpoisista varoista. Tuon käsitteen tärkein merkitys näkyy sen nimityksestä:

voitonjako eli osingonjako ei saa ylittää voitonjakokelpoisten varojen määrää. Lähtökohdan voitonjako/jakokelpoisille varoille muodostaa tilikauden voitto lisätynä muulla vapaalla omalla pääomalla ja vähennettynä yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävillä varoilla. Yhtiöjärjestyksessä voi olla esimerkiksi määräys, jonka mukaan tietty määrä voitoista on rahastoitava tai jätettävä muutoin jakamatta. Ellei yhtiöjärjestyksessä ole tällaista määräystä, osinkoina voidaan maksimissaan jakaa laillisesti yhtiön koko vapaa oma pääoma. Voitonjakopäätös, ja muukin varojen jako päätös perustuu viimeksi vahvistettuun ja tarkastettuun tilinpäätökseen. Tilikauden päättymisen jälkeinen vapaan oman pääoman väheneminen vähentää voitonjakoon käytettävissä olevaa määrää. (Leppiniemi 2008, 51 – 56.)

Voitonjako päätöstä tehtäessä on kuitenkin muistettava osakeyhtiölain kaikkien varojen jakoon liittyvä maksukykyssännös. Sen mukaan varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Mikäli osingonjako on maksukykyssännösten vastainen, on saatu osinko palautettava korkoineen. Palautusvelvollisuus edellyttää, että osingon saajalla on vilpillinen mieli, että hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää osingonjaon lainvastaisuudesta. Palautusvelvollisuus liittyy voitonjaon lisäksi myös muihin varojenjakotapoihin. Mikäli varojen palautus lai-

minlyödään, on mahdollista, että saadut varat tulkitaan tuloverolain mukaiseksi peiteltyksi osingonjakoiksi. (Leppiniemi 2008, 62 – 64.)

Varoja ei myöskään saa jakaa ennen yhtiön rekisteröimistä, myös liiketapahtumat jotka ilman liiketaloudellisia perusteita lisäävät yhtiön velkoja tai vähentävät sen varoja katsotaan laittomaksi varojen jakoiksi. Mikäli näin käy on saadut varat palautettava. (Reinikainen, ym. 2007, 22.)

3.1 Osingonjako

Osingonjakopäätöksessä on tapana mainita jaettavan osingon lisäksi osingon maksamisen ajankohta. Ei ole laillista estettä päättää maksuajankohdaksi esimerkiksi seuraavan vuoden alkua. Mahdollista on sekin, että yhtiökokous valtuuttaa hallituksen päättämään osingon maksamisen ajankohdasta. Yleensä osinko maksetaan yhtenä eränä, se voidaan kuitenkin päättää maksaa kahdessa tai useammassa erässä. Osinkosaatavan vanhentumisessa ei uudessa osakeyhtiölaissa ole säädöstä. Velkakirjalain mukaan osinkolippuun perustuva osinkosaatava vanhentuu viidessä vuodessa yhtiökokouksen määräämästä eräpäivästä. Kun muuta ei ole säädetty, arvo-osuusjärjestelmässä olevien yhtiöiden osingot vanhentuvat velan vanhentumislain yleissäännöksen mukaan eli kolmessa vuodessa. Toisaalta arvo-osuusjärjestelmässä osinkosaatavan vanhentumiskysymys ei ole yleensä merkittävä, koska osingonmaksu tapahtuu automaattisesti. On myös muistettava, että arvo-osuusjärjestelmä on harvinainen pk-yrityksessä. (Leppiniemi 2008, 112.)

Esimerkki: palkkaa vai osinkoa

Palkkaa verotetaan kevyemmin kuin osinkoa tiettyyn pisteeseen asti, koska palkka on vähennyskelpoista ja osinko ei. Osinko on voitonjakoa eli vähennysten jälkeinen erä, siksi palkka on yrityksen näkökulmasta halvempi tapa. Osakkaalle palkka on kalliimpaa kuin osinko. Palkka on aina 100 prosenttisesti verotettavaa, kun taas osinko pahimmillaankin vain 70 prosenttisesti veronalaista tuloa. Palkka voi olla kuitenkin tiettyyn pisteeseen asti edullisempaa kuin osinko, kun otetaan huomioon yrityksen sekä osakkaan oma verotus yhteensä. Verotus

tuksellisesti järkevintä pienissä yhden hengen osakeyhtiöissä on toimia seuraavassa järjestyksessä:

1. palkka (vuodessa 25 000 euroa)
2. verovapaa osinko
3. palkka
4. ansiotuloverotettava osinko.

Yhtä ainoa ratkaisua verotuksellisesti edullisimmaksi vaihtoehdoksi ei ole, vaan jokainen tapaus pitää tarkastella erikseen. Lopputulokseen vaikuttavat palkkana tai osinkona nostettavan tulon määrä, yrittäjän muut ansiotulot, yrityksen tulos ja nettovarallisuus sekä tulon saajan sosiaaliturvan luonne. Ensimmäiseksi kannattaakin tarkastella osakkaan sosiaaliturvaa, niin että perusturva säilyy ja vasta sen jälkeen verotehokkuutta. Olennaista on, kuuluuko osakas YEL- vai TYEL – vakuutuksen piiriin. Yrittäjävakuutuksen piiriin kuuluvalla osakkaalla ei ole sosiaaliturvan kannalta merkitystä, nostaako hän osinkoa vai palkkaa. Lisäksi YEL – vakuutetun palkasta ei tarvitse yleensä maksaa muita sivukuluja kuin sosiaaliturvamaksu. Jos taas osakas on TYEL–vakuutuksen piirissä, niin hänen sosiaalietunsa ovat sidottuja palkan määrään. Tällöin jos osakas nostaa pelkkää osinkoa, hänen sosiaaliturvansa heikkenee tai pahimmillaan eläkettä ei kerry lainkaan. TYEL–vakuutetun palkasta täytyy maksaa sosiaaliturvan lisäksi myös muita sivukuluja mm. eläkevakuutus, jolloin yritykselle koituvat kustannukset ovat suuremmat. (Talouhallintoliitto.)

Sitä, paljonko kannattaa nostaa, pitää tarkastella vuosittaisella sekä usean vuoden aikajänteellä. On hyvä pohtia yrittäjän rahantarvetta ja yrityksen tuloksentekeyttä. Osinko on saajalleen edullisempaa kuin palkka, jos verottomana saatava osinko riittää osakkaan tarpeisiin. Tällöin osakas selviää veroitta, vain yritys maksaa verotettavasta tulostaan 26 prosentin veron. Toisin sanoen verovapaa osinko kannattaa aina jakaa. Mikäli yrittäjän henkilökohtainen veroprosentti jää alle 26 prosenttiin, on palkanmaksu järkevää, koska yhtiö joutuu maksamaan tulostaan tuon verran veroa, eikä tätä veroa hyvitetä tai palauteta yrittäjälle mitenkään. (Talouhallintoliitto.)

Taulukossa 3.1 on vertailtu osingon ja palkan nostoa yrityksen sekä osakkaan näkökulmasta.

Taulukko 3.1 Palkkaa vai osinkoa?

	a) osinkona	b) palkkana ja osinkona	c) pääosin palkkana
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	40 000	40 000	40 000
Yrittäjän oma palkka	0	-16 500	-32 360
Yrittäjän palkan sos.kulut 2,985%*	0	-488	-957
Yrittäjän palkan kulut yht.	0	-16 988	-33 317
Yrityksen tulos ennen veroja	40 000	23 012	6 683
Yritysvero 26 %	-10 400	-5 983	-1 738
Yrityksen tulos verojen jälkeen	29 600	17 029	4 945
Nettovarallisuus tilikauden alussa	50 000	50 000	50 000
Nettovarallisuuden muutos	29 600	17 029	4 945
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	79 600	67 029	54 945
Jaettava osinko	29 600	17 029	4 945
Verovapaata pääomatulo-osinkoa 9 % nettovarallisuudesta	7 164	6 033	4 945
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa	22 436	10 996	0
Ansiotulo-osinko verotettava 70 %	15 705	7 697	0
Ansiotulo-osinko verovapaa 30%	6 731	3 299	0
Ansiotuloa yht. (-ansiotulo-osinko+palkka)	15 705	24 197	32 360
Ansiotulojen vero	(13,5 %) -2120	(20,5%) -4960	(25,5%) - 8252
Verovapaata tuloa yht.	13 895	9 331	4 945
Nettotuloa käteen	27 480	28 568	29 053
Yrittäjän henk.koht. Veroprosentti	7,16 %	14,79 %	22,12 %
Maksetut verot ja sos.kulut yht.(yritys ja yrittäjä)	-12 520	-11 432	-10 947
Edellisestä laskettu kokonaisveroprosentti yrityksen 40 000 euron tuloksesta	31,30 %	28,58 %	27,37 %

* Laskelman sivukuluna on sosiaaliturvamaksu (1 luokka) 2,958 prosenttia. Yrittäjälle on vapaaehtoista vakuuttaa itsensä työtaturman ja työttömyyden varalta. YEL eli eläkevakuutus, on kaikissa vaihtoehtoissa sama, eikä näin vaikuta lopputulokseen. (Talouhallintoliitto.)

Tarkasteltaessa yrityksen ja yrittäjän yhteistä verotusta, edullisin vaihtoehto tässä tapauksessa on c) eli pääosin palkkana.

Lopputulokseen vaikuttaa kuitenkin monta muuttujaa, kuten:

- tarvittavan nettotulojen määrä
- muiden ansiotulojen määrä
- YEL – ja TYEL –vakuutus
- yrityksen tulos
- osakkaan omistamien osakkeiden matemaattinen arvo.

(Taloushallintoliitto.)

3.1.1 Osingonjako osakkaiden näkökulmasta

Osakkeenomistajien saamat osingot voivat olla verotonta tai veronalaisia tai osittain molempia. Luonnollisten henkilöiden veronalaiset osinkotulot ovat joko pääomatuloa tai ansiotuloa. Osinkojen verotus riippuu siitä, onko osinko saatu arvopaperipörssissä noteeratuista yhtiöistä vai ns. listaamattomasta yhtiöstä. Veroihin vaikuttaa myös se, onko saajana luonnollinen henkilö vai noteerattu/ ei noteerattu yhtiö. Muita veronmäärään vaikuttavia tekijöitä ovat osakkeiden matemaattinen arvo ja osinkotulojen suuruus. (Tomperi 2007, 47.)

Osakkeiden matemaattinen arvo saadaan, kun yhtiön verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukainen tarkistettu nettovarallisuus jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Yhtiön lunastamia tai hankkimia omia osakkeita ei tällöin oteta huomioon. Osakeyhtiön nettovarallisuus saadaan, kun yhtiön veronalaisista varoista vähennetään velat. Osakeyhtiön varat arvostetaan varojen arvostamislain mukaan samoin kuin muidenkin yritysten varallisuus. Rahoitusomaisuus arvostetaan nimellisarvoon, saamiset kuitenkin luottotappioilla vähennettyinä. (Tomperi 2007, 48.)

Vaihto-omaisuus arvostetaan epäkuranttiudella vähennettyyn hankintamenuun. Käyttöomaisuuden arvo on tuloverotuksessa poistamatta oleva hankintamenu. Kukin kiinteistö arvostetaan kuitenkin vertailuarvoon (eli kiinteistöverotusta varten vahvistettuun verotusarvoon), jos tämä on suurempi kuin tuloverotuksessa poistamaton hankintamenu. Myös arvopaperit arvostetaan vertailuarvoon, jos tämä on suurempi kuin kirjanpitoarvo. Arvopapereita tarkastellaan tällöin yhtenä eränä. Noteeratun arvopaperin vertailuarvo on 70 prosenttia arvopaperin tilinpäätöspäivän noteerauksesta. Muun osakkeen vertailuarvo lasketaan, kuten osakkeen matemaattinen arvo, vertailuarvoa laskettaessa nettovarallisuudesta vähennetään kuitenkin tilikaudelta jaettavaksi päätetty osinko. Pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa, luetaan varoihin poistamattoman hankintamenuun määräisenä. (Tomperi 2007, 48.)

Velat arvostetaan nimellisarvoon. Valuuttamääräiset velat arvostetaan kuitenkin kirjanpitolain mukaisella tavalla. Osakeyhtiön nettovarallisuuden laskennassa otetaan huomioon kaikki varat ja velat, myös henkilökohtaisen tulonlähteen piiriin kuuluvat. (Tomperi 2007, 49.)

Osakkeen matemaattinen arvo vaikuttaa osinkotulon verotukseen, kun osingon saajana on luonnollinen henkilö ja osinko saadaan listaamattomasta yhtiöstä. Huomion arvoista on että osakeyhtiön nettovarallisuus lasketaan aina verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksestä. Asia tarkastellaan osingonsaajan kannalta. Jos yhtiön tilikausi päättyy 31.12.2009 ja osinkoa jaetaan vuoden 2010 aikana, osakkeen matemaattinen arvo lasketaan tilinpäätöksen 31.12.2009 perusteella. Jos tilikausi kuitenkin päättyisi 30.09.2009 ja osinkoa jaetaan jo joulukuussa 2009, osakkeen matemaattinen arvo lasketaan tilinpäätöksestä 30.09.2008. Jos osinko on kuitenkin nostettavissa tammikuussa 2010, määräytyy osakkeen matemaattinen arvo tilinpäätöksen 30.09.2008 perusteella. Osakasta verotetaan osingosta sen verovuoden tulona, jolloin osinko on ollut nostettavissa. (Tomperi 2007, 49.)

Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saama osinko on verovapaata tuloa, jos se ei ylitä osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua 9 prosentin vuotuista tuottoa. Verovapaana osakas voi saada osinkoa kuitenkin enintään 90 000 euroa vuodessa. Jos verovelvollisen saamien osinkojen yhteismäärä kaikkiaan ylittää 90 000 euroa, tämän määrän ylittävästä osasta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja loput 30 prosenttia verovapaata tuloa. Jos osingon määrä ylittää osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 9 prosentin vuotuisen tuoton, on ylittävältä osalta osingosta 70 prosenttia ansiotuloa ja loput 30 prosenttia verovapaata tuloa. Listaamattomasta yhtiöstä on siis yleensä joko verovapaata tuloa tai ansiotuloa. Ansiotulona verotettavan osingon määrä luetaan kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen perusteeseen. (Tomperi 2007, 50.)

Osakas saa osingosta verovapaana edellä esitetyn mukaisesti osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 9 prosentin vuotuisen tuoton. Jos tällainen osinkojen määrä ylittää kuitenkin 90 000 euroa, on tämän määrän ylittävästä osingosta

70 prosenttia pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa. Siltä osin kuin osinko ylittää 9 prosenttia matemaattisesta arvosta, ylittävältä osalta osingosta on 70 prosenttia ansiotuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa. 90 000 euro-määrään luetaan osakkaan kaikki eri yhtiöistä saamat osingot eli raja on osakaskohtainen.

(Tomperi 2007, 50.)

Osakkaalle voidaan jakaa myös niin sanottua työperäistä osinkoa, sen määrä on yhtiöoikeudellisesti riippuvainen luovutettujen työsuoritusten määrästä. Työpanoksen perusteella maksettava osinko on osakkaalle kokonaan ansiotuloa (TVL 33b §) ja yhtiölle kokonaisuudessaan vähennyskelpoinen meno (EVL 8 §). Työperäiseen osinkoon kohdistuu myös tavanomaiset työnantajavelvoitteet (EPL 13a §) ja se on työkorvausta, ellei sitä ole muutoin pidettävä palkkana.

(Walden 2010, 32.)

Käytännössä, jos kaksi yhtiön puoliksi omistavaa ja työtä tekevää yhtiömiestä ottaa osinkoa 25 prosenttia ja 75 prosenttia, koko osinkoa kohdellaan työperäisenä osinkona, ellei osingonjakopäätöksessä muuta jakoperustetta mainita. Jos tällaisessa tilanteessa halutaan puolet normaaliksi osingoksi, niin jaon pitää tapahtua siltä osin osakeomistuksen pohjalta.

(Yrittäjä.fi 2010.)

3.1.2 Osingonjako yrityksen näkökulmasta

Osakeyhtiö voi jakaa osakkeenomistajille osinkoa, joka on yhtiön vapaata omaa pääomaa. Se, että osinkoa voidaan jakaa, ei edellytä tilikaudelta voittoa, vaan ainoastaan sitä, että yhtiöllä on jaettavissa olevaa vapaata omaa pääomaa. Perusedellytyksen osingonjaolle osakeyhtiölaissa ovat:

- Osinko on jaettavissa vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman sallimissa rajoissa.
- Voittoa saa jakaa vain maksukyvyllinen osakeyhtiö, joka ei myöskään voitonjaon jälkeen tule maksukyvyttömäksi.

Muita lisävaatimuksia osingonjaolle ovat seuraavat:

- osingonjaon on perustuttava tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen
- mikäli konserniyhtiön emoyhtiö jakaa osinkoja, on oltava laadittu konsernitilinpäätös. (Leppiniemi 2008, 74.)

Osingonjaossa jakokelpoiset varat ovat siis vapaata omaa pääomaa, tällaiseen pääomaan kuuluvat esim. sijoitetun vapaan pääoman rahasto, muut rahastot, edellisten tilikauden voitto sekä tietysti tilikauden voitto. Osinkoa ei kuitenkaan jaeta edellä mainituista vapaista oman pääoman rahastoista, mikäli se on kielletty tai joltain osin rajoitettu yhtiöjärjestyksessä. (Leppiniemi 2008, 74.)

Osakeyhtiön hallituksen on huolellisesti tutkittava, onko yhtiöllä maksuvalmius toiminnan jatkoon. Osingonjako ei saa loukata esimerkiksi velkojien oikeuksia tai yhtiön jatkuvuutta muuten. Osingonjaon edellytyksinä olevat tilinpäätös ja toimintakertomus antavat tietoja mahdolliselle osingonjaolle. (Leppiniemi 2008, 75.)

Kun hallitus arvioi yrityksen maksukykyisyyttä, on maksamattomilla ja erääntyneillä laskuilla, investointipäätöksillä ja muilla rahankäyttösuunnitelmilla suuri merkitys. Yrityksen pitää pystyä ylläpitämään toimintaansa huolimatta mahdollisesta osingonjaosta. Yrityksen on kyettävä selviytymään laskuistaan ja muista velvoitteistaan osingonjaosta huolimatta, sen vuoksi ennen osingonjakoa on otettava selvää mitä mahdollisia tulon odotuksia on. (Leppiniemi 2008, 75.)

Osakeyhtiön on sisällytettävä joko toimintakertomukseensa tai vastaavasti osakeyhtiön ollessa pienikokoinen, liitetietoihinsa hallituksen tekemä esitys yhtiön voittoa koskevista toimenpiteistä sekä esitys mahdollisesta muun vapaan pääoman jakamisesta. Hallituksen on suositeltavaa esittää päätöksessään, ne perusteet joiden varjolla osinko on jaettavissa. Tämä osoittaa hallituksen huolellisuutta ja antaa myös mahdolliselle yhtiökokoukselle tarvittavat tiedot voitonjakopäätöksen tekemiseen. (Leppiniemi 2008, 75.)

Osakeyhtiöllä on mahdollisuus jakaa voittoja myös parhaillaan meneillään olevalta tilikaudelta. Varojenjaon perustana on vahvistettu tilinpäätös joko edelliseltä tai kuluvalta tilikaudelta. Osatilinpäätöksen tulee olla sisältöisesti tilinpä-

töksen kaltainen, sen tulee sisältää tase, tuloslaskelma, liitetiedot ja rahoituslaskelma. Vertailutietona on esitettävä viimeisimmän täyden tilikauden luvut sekä vastaavaa ajanjaksoa käsittävät vertailutiedot, olettaen että tällainen tilinpäätös on tehty myös edellisellä tilikaudella. (Leppiniemi 2008, 75.)

Osatilikautta koskeva osingonjakopäätös kirjataan kirjanpitoon samalla tavalla kuin tilikauden osingonjako. Osatilikaudelta jaettu osinko vaikuttaa seuraavan tilikauden tilinpäätöksen liitetietoihin. Tilikauden tilinpäätöksen liitetiedoissa tulee ilmoittaa kesken tilikauden jaetusta osingosta omana eränään samoin kuin muistakin varojen jaosta. Mikäli varoja ei ole enää tilikauden loputtua jakamiskelpoisina, mutta osatilinpäätöksessä niitä on jaettu, on tilinpäätöksessä selostettava, miksi varoja ei ole tilinpäätöksen tekohetkellä jaettavissa ja että varoja on jaettu osatilinpäätöksessä. (Leppiniemi 2008, 76 – 77.)

Kun puhutaan laittomasta varojenjaosta, sillä tarkoitetaan osakeyhtiölain vastaista varojenjakoja. Verohallituksen käsityksen mukaan laittomien varojen jakaminen ei lähtökohtaisesti ole peiteltä osingonjakoa. Laittoman varojenjaon veroseuraamukset ovat samanlaiset kuin normaalin osingonjaon. Mikäli varoja on jaettu vastoin yhtiölain tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä, on yhtiöstä saadut varat palautettava, jos varojen saaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, että varat on jaettu yhtiöjärjestyksen tai yhtiölain vastaisesti. Palautettaville varoille on myös maksettava vuotuista korkoa. (Leppiniemi 2008, 78.)

3.1.3 Osakaslainat

Osakaslainoja verotetaan pääomatuloina, jos lainat on nostettu 3.4.1998 jälkeen ja lainanottaja on luonnollinen henkilö, joka omistaa yksin tai yhdessä perheen jäsentensä kanssa yli 10 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta yhteisestä äänimäärästä. Silloin kun osakslainaa verotetaan lainanottajan pääomatulona, osakslainalle ei tarvitse maksaa korkoa. Korottomuudesta ei synny verotettavaa etuutta. Mikäli lainanottaja ei yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omista vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai äänivallasta, tällaiselle osakslainalle on maksettava peruskorko, lainalle on

laadittava takaisinmaksusuunnitelma ja sille on annettava turvaava vakuus yhtiölle. Jos lainanottaja on muu kuin luonnollinen henkilö tai kotimainen kuolinpesä, lainapääomaa ei veroteta lainanottajan pääomatulona. Jos lainanottajana on esimerkiksi toinen osakeyhtiö, koron perittämättä jättämiselle pitää olla liiketaloudellinen peruste, sillä muutoin lainalle on maksettava korkoa vähintään peruskorko. Veromenettelylain 31. §:n mukaan kun toisella yhtiöllä on määräysvalta toisessa yhtiössä, niiden välillä on käytettävä käypiä hintoja. (Siikarla 2011, 60.)

Kolmas tyyppi lainaa on muusta kuin rahan lainauksesta syntynyt osakasvelka. Tällainen velkasuhde saattaa syntyä silloin, kun osakas ostaa yhtiöltä sen tuotteita jääden kauppahinnan velaksi. Verotuksessa tällaiseen velkaan ei puututa, jos kauppahinta ei ole alittanut käypää hintaa ja velkasuhteen ehdot vastaavat samoja ehtoja kuin jos velallisena olisi ulkopuolinen. (Siikarla 2011, 60.)

Jos sellainen osakas, jota verotetaan osakaslainasta pääomatulona, maksaa yhtiölle korkoa, se on yhtiölle verotettavaa tuloa. Koronmaksaja voi vähentää koron vain, mikäli hän on yhtiöltä ottamallaan lainalla hankkinut oman asunnon tai näillä varoilla tavoitellaan veronalaista tuloa. Osakkaan ei välttämättä tarvitse maksaa korkoa osakaslainastaan, mutta halutessaan tämä voi niin tehdä ja tätä kautta lisätä yhtiön varallisuutta. (Siikarla 2011, 60.)

Osakaslainan korot kuuluvat henkilökohtaiseen tulolähteeseen, eikä niitä voida vähentää elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloista. Mikäli yhtiö on ottanut lainaa voidakseen lainata varat edelleen osakkaalle, jolta peritään korkoa, yhtiön pankille maksamat korot ovat vähennyskelpoisia henkilökohtaisessa tulolähteessä. Jos sen sijaan osakeyhtiö on ottanut lainaa voidakseen maksaa osinkoa, korot ovat vähennyskelpoisia elinkeinotulon lähteessä. Pääomatuloksi luettava osakaslaina on sen verovuoden pääomatuloa osakkaalle, jolloin laina nostetaan. Esimerkiksi, jos hallitus on päättänyt antaa osakkaalleen 10 000 euron osakaslainan kokouksessaan 31.8.2009, mutta se nostetaan vasta 2010 vuoden puolella, osakkaalle ei synny vuonna 2009 osakaslainasta vielä verotettavaa pääomatuloa. (Siikarla 2011, 61.)

Jos osakas lainaa yhtiön varoja, mutta maksaa ne saman kalenterivuoden viimeiseen päivään mennessä takaisin, häntä ei veroteta osakaslainasta pääomatulona. Tällöin hänen täytyy kuitenkin maksaa osakeyhtiölleen peruskorkoa siltä ottamastaan lainasta laina-ajalta. Jos osakas ei maksaisi osakaslainansa koskaan takaisin, häntä verotetaan osakaslainan pääomasta 28 prosentin verokannalla kerran. Verotuksessa on siten mahdollista ottaa yhtiöstä osakaslainan nimellä varoja ulos, jotka verotetaan osakkaan pääomatulona ja joita verottaja ei vaadi koskaan maksettavaksi takaisin. Eri asia on, että tällainen osakaslaina on osakeyhtiölain vastainen ja sisältäisi tällaisessa tilanteessa osakeyhtiön varojen laittoman jaon. Osakas voi maksaa ottamansa osakaslainan takaisin vuodenvaihteessa ja pyrkiä sillä välttämään pääomatuloistaan meneviä veroja. Osakaslainan takaisinmaksu voidaan vähentää pääomatuloista.

(Siikarla 2011, 61.)

3.1.4 Peitelty osingonjako

Peitelty osingonjako on etuus, joka on rahanarvoista ja jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella, joko tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta, myös ylihyvitys katsotaan peiteltyksi osingonjaoksi. Peiteltyyn osingon saaja voi olla osakas tai tämän omainen, mutta verotus kohdistuu aina osakkaaseen. Peiteltyyn edun saajana voi olla myös osakkaan henkilöyhtiö. (Tomperi 2007, 59.)

3.1.5 Ylihyvitys- ja aliveloitus

Yhtiön osakkaille voidaan siirtää mitä tahansa yhtiön varallisuutta yli- tai alihintaan. Yhtiö voi maksaa osakkaalleen ostamastaan hyödykkeestä ylihintaa, tai sitten myydä osakkaalleen selvällä alihinnalla.

Esimerkiksi, yrittäjä ostaa yhtiöltä auton selvään alihintaan tai myy omistamansa kiinteistön yhtiölle ylihintaan. Yhtiö voi myös maksaa osakkaalleen ylisuurta korkoa osinkovelasta. (Siikarla 2011, 81.)

Kun osakas käyttää vastikkeetta yhtiön liikeomaisuutta, esimerkiksi autoa tai ottaa yksityiskäyttöön yhtiön vaihto-omaisuutta, syntyy peiteltyä osingonjakoa. Peiteltyä osingonjakoa on myös osakkeenomistajan ja perheenjäsenten eläntömenojen ja muiden yksityiskulujen vähentäminen yhtiön kirjanpidossa ilman, että ne käsiteltäisiin palkkana tai luontoisetuna.

(Siikarla 2011, 81.)

Oikeuskäytännössä peiteltyksi osingonjaoksi on katsottu esimerkiksi järjestely, jossa henkilö myy yksityisliikkeensä osakeyhtiölle. Henkilö omisti tämän osakeyhtiön osakkeiden enemmistön. Osakeyhtiö maksoi henkilölle eläkettä, vaikka tämä ei ollut koskaan ollut yhtiön työsuhteessa. Eläkettä pidettiin peiteltyinä osingonjakona. (KHO 1987 B 598.)

Esimerkki

KHO:2007:52

Henkilökohtaisen tulon verotus - Peitelty osinko - Omainen - Avopuoliso
A omisti kokonaisuudessaan X Oy:n osakekannan. A:n avopuoliso B oli X Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksen ainoa varsinainen jäsen. A ei asiakirjoista saattavan selvityksen mukaan ollut osallistunut yhtiön käytännön toimintaan, vaan siitä oli huolehtinut B. Yhtiön tultua asetetuksi konkurssiin ilmeni, ettei yhtiöllä ollut kirjanpidon mukaista käteiskassaa, koska B oli nostanut yhtiöstä nämä varat. Yhtiön varojen käytöstä esitetyn perusteella oli pääteltävissä, että A oli yhtiön ainoana osakkaana hyväksynyt yhtiön kassavarojen noston kysymyksessä olevalla tavalla tai suhtautunut ainakin menettelyyn välinpitämättömästi. Peiteltyyn osingon verottaminen tulee kysymykseen tilanteissa, joissa osakeyhtiöstä siirretään varoja osakkuusaseman perusteella osakkaalle tai sellaiselle muulle taholle, että etu selittyy osakkaan ja edunsaajan läheisellä suhteella. Omaisen käsitteen arviointiin vaikuttaa muun muassa osapuolten välinen taloudellinen yhteys. A ja B olivat varoja nostettaessa asuneet yhdessä ja yhtiön omistus- ja päätösvaltasuhteet olivat ilmeisesti johtuneet heidän avoliitostaan. Kun etu oli ensivaiheessa tullut osakkaan avopuolisolle, yhtiön katsottiin antaneen edun osakkaan omaiselle verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Yhtiön ainoaa osakasta A:ta voitiin verottaa yhtiön kassasta nostettujen varojen johdosta peiteltyä osingosta. Verovuosi 2001.
Laki verotusmenettelystä 29 § 1 mom.

(KHO 2007 A.)

Tässä päätöksessä ratkaisu on oikea. Ei ole mitään syytä olettaa, etteikö A olisi tiennyt B:n toimista yhtiössä. Omistajana ja B:n avopuolisona A:n on täytynyt

olla tietoinen tämän toimista omistamassaan yhtiössä. Oma mielipiteemme on kuitenkin se, että vaikka jutussa mainitaan A:n välinpitämättömyys B:n toimiin A:n omistamassa yhtiössä, on tämän meidän käsityksemme mukaan pitänyt olla tietoinen B:n toimista käteiskassan nostoon avoliiton vuoksi.

3.1.6 Peitellyn osingon veroseuraamukset

Peiteltyä osingonjakoa koskevan säännöksen soveltaminen merkitsee aina vi-ranomaisaloitteista poikkeamista verotuksesta. Peitellyn osingonjakamisen on aikaisempaa vastaavasti oltava ilmeistä, ennen kuin verotustoimenpiteisiin sen johdosta voidaan ryhtyä. Verotuksen toimittajalla on siten ensisijainen näyttövel-vollisuus peitellyn osingon olemassaolosta. (Verohallinto A.)

Oikaisutoimenpiteissä on säädetty VML 29§:n kolme momentissa erikseen yh-tiön ja osakkaan verotuksen osalta seuraavasti: Yhtiön verotuksessa menetel-lään niin kuin olisi käytetty käypää hintaa ja osakkaan veronalaiseksi luetaan käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus. HE:n (hallituksen esitys) mukaan läh-tökohtana peitellyn osingon arvostamisessa on kaikissa tilanteissa periaattees-sa käypä arvo, mutta luotettavan vertailuhinnan puuttuessa joudutaan käypä arvo arvioimaan muulla perusteella. (Verohallinto A.)

Yhtiön verotusta oikaistaan mahdollisesti myös muulla perusteella. Peitellyn osingonjakamisesta johtuvia menoja ei pidetä EVL:n (elinkeinoverolaki) 7§:n mukaisina vähennyskelpoisina menoina. HE:n mukaan säännöksessä ei ole tar-koitettu tyhjentävästi säännellä oikaisutoimenpiteen sisältöä ja jos esimerkiksi osakkaan yksityiskäyttöön tarkoitettusta hyödykkeestä on aiheutunut yhtiölle enemmän kuluja kuin VML 29§ 3 momentin mukaan voidaan lisätä yhtiön tu-loon, voidaan yhtiön tulosta rasittavat kulut säännöksen estämättä muiltakin osin lisätä yhtiön tuloon EVL 7§:n nojalla.(Verohallinto A.)

Käytännössä saatetaan verotusta toimitettaessa peitellyn osingon arvo joutua määräämään esimerkiksi yhtiölle aiheutuneisiin kustannuksiin perustuvan las-kelman avulla. Tällöinkin tulisi tähdätä käypään arvoon. Käytännössä ehkä tyy-

pillisin tapaus, jossa peitellyn osingon arvo määrätään yhtiölle aiheutuneiden kustannusten perusteella, lienee, että yhtiön kirjanpidossa on ollut selvä osakkaan yksityistalouden meno.

(Verohallinto A.)

Kuten jo aiemmin on todettu, peittelystä osingosta verotetaan aina osakasta, vaikka edunsaajana olisi tämän omainen. Tästä hyvä esimerkki tapaus on alla oleva korkeimmanhallintaoikeuden päätös.

KHO:1994-B-547

*A oli 31.5.1990 laaditulla kauppakirjalla myynyt omistamansa Asunto Oy X:n osakkeet, jotka oikeuttivat asuinhuoneiston sekä autotallin hallintaan, 630.000 markalla Y Oy:lle. Kauppahinnasta oli kauppakirjan maksuehtojen mukaan suoritettu rahana 550.000 markkaa ja loppukauppahinta oli kuitattu saaduksi siten, että ostaja Y Oy oli ottanut vastatakseen eläkkeestä, joka käsitti elinikäisen asumisoikeuden edellä sanotussa asuinhuoneistossa. A ei omistanut Y Oy:n osakkeita. A:n tytär B oli Y Oy:n pääosakas. Lääninoikeus oli valtion- ja kunnanasiain miehen valituksesta katsonut, että kauppakirjan ehdot, luovutetun huoneiston koko ja A:n ikä huomioon ottaen asumisoikeuden arvo oli määrätty kaupan yhteydessä käypää arvoa alemmaksi. Näin ollen A, jonka tytär B oli Y Oy:n osakas, oli saanut kaupan yhteydessä peiteltyä osinkoa. Lääninoikeus oli lisännyt A:n verotettavaan tuloon peiteltynä osinkona 110.000 markkaa. Koska A ei ollut Y Oy:n osakas, KHO katsoi, että lääninoikeuden peitellyksi osingoksi katsomaa määrää ei voitu lukea verotuslain 57 §:n 1 momentin nojalla A:n tuloksi. Tämän vuoksi KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi verolautakunnan toimittaman verotuksen voimaan. Verovuosi_1990
VerotusL 57 § 1 mom*

(KHO 1994.)

Päätös on oikea, mikäli B:n isä A on ollut niin iäkäs, että vaikka tämä onkin saanut elinikäisen asumisoikeuden yhtiölle myymäänsä asuntoon, ei asumisoikeus ole riittävän pitkä kattamaan B:n yhtiön saamaa alennusta kauppahinnasta. Mielestämme on oikein, että peiteltyssä osingossa kaupanteossa tulee ottaa huomioon kaupankohteen todellinen hinta ja se, mitä siitä on oikeasti maksettu. Tässä tapauksessa päätöksen arviointia hankaloittaa kuitenkin A:n ikä, oliko kauppahinnan alennus oikeutettua, minkä ikäinen A oli oikeasti. Nykyään on vaikea arvioida elinikäistä asumisoikeutta, sillä ihmisten keski-ikä kasvaa koko ajan suhteessa vanhenemiseen. Eikä myöskään kaupan kohteena olleesta

asunnosta ole kerrottu tarpeeksi. Mikä asunnon käypä vuokra kuukaudelta olisi ollut, kun mietitään, millä alueella asunto sijaitsee ja minkä kokoinen se on.

3.1.7 Peitellyn osingonjaon veroseuraamukset osakkaalle

Osakasta verotetaan niin, että 70 prosenttia peitellyn osingon määrästä on ansiotuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa. Luonnollisen henkilön saama peitelty osinko on aina ansiotuloa. Tämä vaikuttaa oikaisutoimenpiteisiin seuraavalla tavalla. Jos ylisuuri palkka katsotaan peiteltyksi osingoksi ja saaja on ilmoittanut sen ansiotulonaan, ei tällöin tehdä mitään tulonoikaisuja, koska palkasta maksetaan kokonaan verot. Jos taas osakas on ilmoittanut myyntivoittoa pääomatulonaan, joka sisältää ylihintaa, tällöin tuo ylihintaa verotetaan ansiotulona. Alihinnallisesti saadussa luovutuksessa verotettu peitelty osinko katsotaan osaksi osakkaan hyödykkeen hankintamenoa myöhemmässä myyntivoittoverotuksessa. (Siikarla 2011, 84.)

Esimerkki

Osakas on ostanut omalta yhtiöltään liikehuoneiston 100 000 eurolla, vaikka käypäarvo olisi 150 000 euroa. Häntä verotetaan peittelystä osingonjaosta eli 50 000 eurosta. Myöhemmin osakas myy alihintaan ostamansa huoneiston, hänen hankintamenoonsa katsotaan yhtiölle maksettu 100 000 euroa ja peiteltyinä osinkona verotettu 50 000 euroa, eli hänen hankintamenoonsa on 150 000 euroa. (Siikarla 2011, 84.)

3.1.8 Peitellyn osingon veroseuraamukset yritykselle

Peittelystä osingosta johtuvat yhtiön vuositulosta rasittavat menot palautetaan yhtiön kyseisen verovuoden veronalaiseen tuloon. Yhtiö joutuu näin maksamaan peittelystä osingosta 26 prosentin verot. Esimerkiksi jos yhtiö on perinyt osakkaaltaan alihintaa, niin peitelty osingonjako verotetaan yhtiön tuloon lisäämällä tämä osakkaalta perimättä jätetty osa. (Siikarla 2011, 83.)

Jos varojen peitelty jakaminen ei ole vaikuttanut verotettavaan tulokseen, niin liisäystä yhtiön tuloon ei tehdä, vaan voidaan joutua oikaisemaan esimerkiksi osakkaalta ostetun omaisuuden hankintamenoa. Esimerkiksi kun kyseessä on käyttöomaisuus, niin alihinnalla oikaistaan käyttöomaisuuden menojäännöstä. Oletetaan, että yhtiön käyttöomaisuuden arvo on 100 000 euroa, johon sisältyy yhtiön omistama auto mikä myydään 20 000 eurolla, vaikka sen käypä arvo on 25 000 euroa. Tämä 20 000 euron myynti pienentää yhtiön käyttöomaisuuden menojäännöstä 100 000 eurosta 80 000 euroon, mutta sitä oikaistaan vielä vähentämällä tästä autosta maksettu alihinta 5000 euroa. Joten poistokelpoiseksi menojäännökseksi jää 75 000 euroa. (Siikarla 2011, 83.)

Kun taas yhtiö on maksanut osakkaalta ostamistaan osakkeista ylihintaa, niin osakkeiden hankintamenoista vähennetään tämä ylihinnan osuus. Tämä voi lisätä yhtiöille syntyvää luovutusvoittoa osakkeita edelleen myytäessä. (Siikarla 2011, 83.)

3.2 Varojen jakaminen vapaasta omasta pääomasta

Varojen jakaminen vapaasta omasta pääomasta jaetaan kahteen kategoriaan, osingonjakoon sekä pääomapalautukseen. Osingonjaosta on kerrottu aikaisemmassa osiossa. Pääomapalautus koostuu niistä vapaanpääoman rahastoon merkityistä osakkeidenmerkintähinnasta, mitä ei perustamissopimuksen tai osakeantipäätöksen perusteella merkitä osakepääomaan tai jota ei kirjanpitolain perusteella voida merkitä vieraaseen pääomaan. Lisäksi siihen kuuluu muu sellainen pääomasijoitus, mikä ei kuulu muihin rahastoihin. Näitä ovat esimerkiksi osakkeenomistajien vastikkeeton sijoitus yhtiöön eli käytännössä sijoitus josta ei anneta vastineeksi osakkeita. (Verohallinto B.)

Rahastoon merkitään myös se määrä jolla yhtiökokous on voinut määrätä osakepääoman alentamisen tai varat joita ei ole käytetty tappion kattamiseen tai jakamiseen. Käytännössä sijoitetun vapaan pääoman rahasto pitää sisällään yhtiöön sijoitettuja varoja joita voidaan jakaa samoin kuin yhtiön voittovaroja. Varojen jakamisessa on aina kerrottava, onko kyse osingonjakamisesta vai jaetaan-

ko varoja muista vapaan oman pääomanrahastoista, tämä helpottaa voitonjaon ja pääomapalautuksen välistä erottelua. (Verohallinto B.)

Mikäli yhtiö jakaa varoja vapaan oman pääoman sellaisista rahastoista, jotka yhtiö on alun perin saanut joko osakkeenomistajien tai muiden pääomasijoittajien tekemien sijoitusten myötä on varojen jakamista verohallinnon käsityksen mukaan pidettävä pääomapalautuksena. Mikäli varojen alkuperää ei voida luotettavasti selvittää, sovelletaan varojenjakoja verotukseen osingonjakoon koskevia säännöksiä. Vaikka sijoitetun vapaan pääoman rahastoon olisi tehty myös pääomasijoituksia sekä siirretty voittovaroja, ei voittovarojen siirto rahastoon merkitse varojenjaon katsomista kaikilta osin osingonjakoiksi. Varojenjako tulkitaan tuolloin pääomapalautukseksi tai osingoksi siirrettyjen varojen suhteessa sijoitetun vapaan pääoman rahastoissa.

(Verohallinto B.)

Esimerkki

Yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta laadittu ja vahvistettu sekä tilintarkastettu tilinpäätös näyttää, että yhtiön vapaan oman pääoman määrä on 20 000 euroa. Se muodostuu tilikauden tuloksesta joka on 15 000 euroa sekä yhtiöön tehdystä 5000 euron suuruudesta osakemerkintämaksusta, joka on kirjattu sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Yhtiö on hankkinut omia osakkeitaan 2000 eurolla. Tässä tapauksessa yhtiö voi jakaa voitonjakoa eli osinkoa tilikauden voiton eli 15 000 euroa ja muuna vapaan oman pääoman jakamisena enintään 3000 euroa. Omien osakkeiden hankintahinnan määrä rajoittaa varojenjakoja eli tässä tapauksessa tuo 2000 euroa.

(Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 96.)

Jako vapaiden omien pääomien rahastoista ei edellytä velkojien suojaamennettelyä vaan velkojien suoja toteutetaan maksukykyisyysvaatimusten muodossa.

Osakkeenomistajille pääomapalautus on veronalaista tuloa ja sitä käsitellään luovutusvoittovero säännöksin, jos kyseiset varat ovat alun perin kertyneet pääomasijoituksista. Jos palautettavalle pääomalle on osoitettavissa hankintahinta, ei palautuksessa realisoidu veronalaista tuloa. Näin ollen vähennyskelpoinen hankintameno pienenee ja kasvattaa siten tulevaisuudessa syntyvää osakkei-

den luovutusvoittoa. Sijoitetun vapaan oman pääoman verosäännöksiä on tarkoitus muuttaa lähivuosina, niin ettei oletusarvona olisi enää pääomanpalautusluonne vaan osinkotulo. Paine muutokseen perustuu kertyvien varojen taustojen jäljittämiseen, mikä on hallinnollisesti haastavaa sekä vaikutuksiin yhtiön nettovarallisuuden ei-toivottuihin verosuunnittelumahdollisuuksiin.

(Walden 2010, 31.)

3.3 Osakepääoman alentaminen

Osakeyhtiölain nimellisarovottomasta pääomajärjestelmästä seuraa, ettei osakeyhtiölaissa ole säännöksiä osakkeen nimellisarvon alentamisesta tai niiden määrän vähentämisestä osakepääoman alentamisen yhteydessä. Mikäli yhtiöjärjestyksessä osakkeelle on määrätty nimellisarvo, sitä voidaan muuttaa muuttamalla yhtiöjärjestyksen nimellisarvoa koskevaa määräystä. Yhtiökokous päättää osakepääoman alentamisesta ja se on tehtävä enemmistö päätöksensä.

Osakepääomaa voidaan alentaa seuraavin keinoin:

- jakamalla sitä osakkeiden omistajille
- siirtämällä sitä vapaan oman pääoman rahastoon
- siirtämällä se vapaaseen omaan pääomaan sellaisen tappion välittömään kattamiseen, johon vapaa oma pääoma ei riitä
- hankkimalla ja lunastamalla osakkeita

(Villa, ym. 2007, 99.)

Kaikissa näissä keinoissa on noudatettava velkojainsuojamenettelyä. Velkojainsuojamenettelyssä velkojilla on oikeus vastustaa osakepääoman alentamista, jos alentamisen seurauksena varoja jaetaan tai siirretään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Velkojille täytyy antaa kuulutus rekisteriviranomaisen kautta, tämä kuulutus ratkaisee voiko velkoja vastustaa alentamista. Velkojalla ei ole kuitenkaan oikeutta vastustaa osakepääoman alentamista, jos sitä käytetään tappion kattamiseen tai jos osakepääomaa korotetaan samanaikaisesti vähintään samalla määrällä.

(Villa, ym. 2007, 99.)

3.4 Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen

Osakeyhtiölain 15 luvussa säädetään yhtiön omien osakkeiden lunastamisesta, hankkimisesta, pantiksi ottamisesta sekä omien osakkeiden merkitsemisestä ja mitätöimisestä. Omien osakkeiden lunastamisesta tai lunastamisesta suoritettava vastike voidaan suorittaa sidotulla tai vapaalla omalla pääomalla. Kuitenkin sidottuun pääomaan kuuluvia arvostusrahastoja ei voida käyttää vastikkeen maksuun, koska ne ovat kokonaan jakokelvottomia. Jos omien osakkeiden hankkiminen tai niiden lunastaminen on varojen jakamista omistajille, niin sidottuun pääoman käyttäminen maksussa edellyttää velkojainsuojamenettelyn läpikäymistä. Yhtiökokouksessa päätetään omien osakkeiden hankkiminen sekä lunastaminen, päätös tehdään enemmistöpäätöksenä. (Villa, ym.2007, 100.)

Hankkiminen ja lunastaminen on uuden osakeyhtiölain mukaan erotettava yhtiöjärjestyksen määräyksessä, siinä voidaan määrätä, että yhtiöllä on joko velvollisuus tai oikeus hankkia tai lunastaa yhtiön osakkeita. Tämä määräys voi koskea yhtiön kaikkia osakkeita tai vain tiettyjä. Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä:

- onko kysymys hankkimisesta vai lunastamisesta
- onko yhtiöllä oikeus vai velvollisuus hankkimiseen ja lunastamiseen
- mitä osakkeita määräys koskee ja missä järjestyksessä ne lunastetaan tai hankitaan
- mitä menettelyä noudatetaan
- maksettava vastike tai sen laskemisessa käytettävät perusteet
- mitä varoja vastikkeen maksuun voidaan käyttää. (Villa, ym. 2007, 100.)

Yhtiö ei saa hankkia tai lunastaa kaikkia omia osakkeitaan, yhtiöllä on kuitenkin oikeus pitää hallussa omia osakkeita ilman ajallisia rajoitteita. Yhtiölle hankitut, lunastetut tai muulla tavoin tulleet omat osakkeet voidaan pitää yhtiöllä, mitätöidä taikka luovuttaa edelleen. Yhtiön hallussa olevien osakkeiden mitätöinnistä päättää hallitus, mitätöinnistä on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä. (Villa, ym. 2007, 100.)

3.4.1 Hankkiminen

Omien osakkeiden hankkimisella tarkoitetaan vapaaehtoisuuteen perustuvaa hankintaa eli osakkeiden ostamista. Lähtökohtaisesti kyse on siitä, että yhtiö tarjoutuu ostamaan osakkeiden omistajilta yhtiön omia osakkeita. Se voi tapahtua vastikkeellisesti tai vastikkeettomasti. Osakkeita voidaan hankkia myös suunnatusti, mutta siihen on oltava yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Esimerkiksi sukupolvenvaihdoksen toteuttaminen niin, että yhtiö osti osakkeet väistyviltä osakkeenomistajilta, on riittävä syy omien osakkeiden hankkimisille. Jos yhtiössä on erilaisia osakkeita, hankinta on tehtävä osakelajien suhteessa ja siten, että tarjoudutaan hankkimaan kunkin osakelajin osakkeita samassa suhteessa kuin osakkeenomistajilla ennestään oli senlaisia osakkeita. Jos näin ei toimita, katsotaan se suunnatuksi hankkimiseksi. (Villa, ym. 2007, 101.)

3.4.2 Lunastaminen

Omien osakkeiden lunastaminen tarkoittaa osakkeiden ottamista yhtiölle pakollisesti, ne voidaan ottaa vastikkeellisesti tai vastikkeettomasti. Lunastaminenkin voi tapahtua suunnatusti, silloin siihen tarvitaan kaikkien lunastettavien osakkaiden omistajien suostumus. (Villa, ym. 2007, 101)

3.5 Varojen jakaminen yhtiön purkautumisen seurauksena

Yhtiön purkaminen tarkoittaa osakeyhtiön lakkaamista, se tarkoittaa yhtiön toiminnan, oikeushenkilöllisyyden ja olemassaolon lopullista päättymistä. Osakeyhtiö voi purkaantua kolmella eri tavalla, se voi perustua yhtiökokouksen, rekisteriviranomaisen tai tuomioistuimen päätökseen. Ennen purkamista yhtiö asetetaan selvitysmenettelyyn, jossa selvitetään yhtiön varallisuus, omaisuus muutetaan rahaksi sekä yhtiön velat maksetaan. Jos velkojen maksamisen jälkeen jää varallisuutta, se jaetaan osakkeenomistajille osakkeiden jako-osuuksien suhteessa, ellei yhtiöjärjestyksessä muuta sanota. Jos taas velkojen määrä ylittää varat, yhtiö asetetaan konkurssiin. Päätös selvitystilaan asettamisesta tehdään yhtiökokouksen kahden kolmasosan määräenemmistöllä. (Leppiniemi 2008, 201.)

Rekisteriviranomainen määrää yhtiön selvitystilaan tai poistettavaksi, jos yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta tai rekisteriin merkittyä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa tarkoitettua edustajaa. Rekisteriviranomainen määrää selvitystilaan tai poistettavaksi myös, jos yhtiö ei ole rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta ilmoittanut tilinpäätösasiakirjoja rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä tai yhtiö on asetettu konkurssiin, joka on rauennut varojen puutteessa. (Leppiniemi 2008, 201.)

4 OSAKEANTI

Nykyisen osakeyhtiölain lähtökohtana on osakkeen nimellisarvottomuus. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että osakkeen ja osakepääoman välillä ei ole sidosta. Osakeannilla tarkoitetaan käytännössä yleensä yrityksen pääoman korottamista liikkeelle lasketuilla uusilla osakkeilla tai yhtiön omistuksessa olevilla osakkeilla, joita jo olemassa olevat yhtiön osakkaat tai mahdolliset uudet osakkaat voivat lunastaa itselleen vastiketta vastaan. Koska nykyinen osakejärjestelmä on nimellisarvoton, voi yhtiö määritellä osakkeilleen vapaasti haluamansa hinnan tai antaa uusia osakkeita vanhoille osakkeenomistajille vastikkeetta. Viimeksi mainituissa tapauksissa osakkeenomistajien tulee kuitenkin aina ottaa huomioon maksuttomasta osakeannista tulevat veroseuraamukset, kuten esimerkiksi luovutusvoitto. (Asianajotoimisto Laakso, Lukander & Ruohola Oy.)

Osakeyhtiö voi siis järjestää myös maksuttoman osakeannin. Tällöin on erityisen tärkeää, että yhtiö ilmoittaa, ovatko annissa annetut osakkeet uusia vai vanhoja ja sen, kenellä kaikilla on oikeus merkitä osakkeita. Jos yhtiökokous on päättänyt, että maksuton osakeanti on suunnattu yhtiölle itselleen ja antiin sovelletaan yhtiön hallussa olevien osakkeiden sääntöjä, on muistettava, että kyseiseen antiin ei osakeyhtiölain 9 luvun 20§ mukaan sovelleta suunnattuun osakeantiin tarkoitettuja säännöksiä. (Finlex.)

Mikäli osakeyhtiö päättää korottaa osakepääomaansa, on vanhoilla osakkeenomistajilla etuoikeus merkitä uusia osakkeita suhteessa vanhaan osakkeen-

omistukseen. Etuoikeus merkinnässä koskee sekä maksullista uuosakeantia että rahastoantia. On muistettava, että mikäli uudet osakkeet on saatu vanhojen osakkeiden perusteella, uudet osakkeet katsotaan omistetuiksi yhtä pitkään kuin merkinnän perusteena olleet vanhat osakkeet. Jos osakas merkitsee enemmän osakkeita, kuin mihin vanhojen osakkeiden omistusosuus on oikeutunut, katsotaan uusien osakkeiden omistusaika alkaneeksi siitä, kun ne on merkitty osakkaalle tai vastaavasti siitä hetkestä, kun osakkeille, jotka ovat merkinnän kohteena, on hankittu merkintäoikeus. (Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 87.)

4.1 Rahastoanti

Rahastoanti tarkoittaa maksutonta osakeantia, jonka seurauksena yhtiön vanhat osakkaat saavat yhtiöltä uusia osakkeita maksutta yhtiön maksaessa uudet osakkeet yhtiön pääomasta. Tämä anti toimii siis käytännössä yhtiön oman pääoman alentamisena. (Pörssisäätiö.)

Osakeyhtiölain mukaan maksuttomasta osakeannista ei tehdä osakepääomaan liittyviä kirjauksia, jos yhtiö on siirtynyt nimellisarvottomaan pääomajärjestelmään. Nimellisarvotonpääomajärjestelmä tarkoittaa käytännössä sitä, että osakkeella ja osakepääomalla ei ole yhteyttä toisiinsa. Hallituksen tulee aina panna toimeen rahastoantipäätös. Hallitus voi valita rahastoannin toimeenpantavaksi, joko leimaamalla vanhoihin osakekirjoihin uuden korkeamman nimellisarvon, mikäli käytössä on nimellisarvoisia osakkeita tai antamalla osakkeenomistajille uusia osakekirjoja. Vastaavat merkinnät tulee merkitä myös osakerekisteriin sekä rekisteröidä kaupparekisteriin. (Norri 2006, 169.)

4.2 Maksullinen osakeanti

Rahastoantia ei missään nimessä tule sekoittaa maksulliseen osakeantiin. Maksullisessa osakeannissa annin tarkoituksena on korottaa osakepääomaa. Maksullinen osakeanti on juuri nimensä mukaisesti maksullista antia, jossa osak-

keista on maksettava käypä hinta. Yleisin tapa selvittää osakkeen käypä on teoreettisesti purkaa yhtiö ja tätä kautta saada selville se, mitä yhtiön omaisuudesta saataisiin. Yhtiön voi olla tarpeen selvittää myös osakkeen tuottoarvo. Nämä kaksi edellä mainittua seikkaa tulee ottaa selville etenkin sellaisessa tilanteessa, jossa kaikki osakkaat eivät merkitse uusia osakkeita. Mikäli kaikki osakkeenomistajat kuitenkin osallistuvat annin osakepääoman korotukseen, merkintähinnalla ei juuri ole merkitystä. Hinta voi olla tällöin määrätty paljonkin käyvän hinnan alle, jos osakkaat merkitsevät uusia osakkeita entisen omistuksensa suhteessa. (Norri 2006, 165.)

On huomattava, että yleensä pk-osakeyhtiöissä tiedetään siitä kuka osakkeet merkitsee. Tämän vuoksi osakeannin toteutus on pk-yhtiöissä varsin helppoa. Yhtiön tulee tällöin tehdä päätös osakepääoman korottamisesta yhtiökokouksessa. Tämän jälkeen osakkeiden merkitsijät merkitsevät osakkeet yhtiökokouksen pöytäkirjaan ja merkinnät hyväksyy yhtiön hallitus. Tosin hallituksen hyväksyntää ei tarvita siinä tapauksessa, että yhtiökokous on kokouksessaan päättänyt hyväksyä kaikki merkinnät. (Norri 2006, 166.)

Mikäli kaikki yhtiön osakkeenomistajat eivät ole olleet kokouksessa, on heille viipymättä ilmoitettava kokouksen päättäneen järjestää osakeanti, etenkin mikäli osakkaat ovat oikeutettuja merkitsemään osakkeita. Tämän jälkeen osakkaiden tulee maksaa merkitsemänsä osakkeet ennen kaupparekisteri-ilmoitusta, joka päättää osakepääoman korotuksen osakeannin kautta. Kun ilmoitus on mennyt kaupparekisteriin, tulee uusista osakkeista virallisesti osakkeita. Jälleen kerran on huomioitava se seikka, että nykyisen osakeyhtiölain mukaan osakeanti voi jatkua viisi vuotta, mutta pienemmät osakeyhtiöt käyttävät harvoin kyseistä mahdollisuutta. Pk-yrityksissä osakeanti suoritetaan yleensä heti yhtiökokouksen jälkeen, jolloin kaupparekisteriin voidaan merkitä myös annista saadut osakkeet. (Norri 2006, 166.)

4.3 Osakeannista päättäminen

Osakeannista päättää yhtiökokous, sillä se on aina osakkeenomistajien päätösvallassa riippuvainen asia, ja päätös tehdään lähtökohtaisesti enemmistöpäätöksenä. Yhtiökokous voi valtuuttaa hallituksen tekemään päätöksen osakeannista, tällöin on aina mainittava annettavien osakkeiden enimmäismäärä ja annettavien osakkeiden laji. Osakeyhtiölain osakeantia käsittelevät säännökset koskevat uusien osakkeiden antamista sekä yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamista. (Villa, ym. 2007, 88.)

Osakkeenomistajilla on etuoikeus saada uusia osakkeita samassa suhteessa kuin heillä on ennestään yhtiön osakkeita. Jos osakkeenomistajan merkintäoikeudesta tahdotaan poiketa, se onnistuu yksityisessä osakeyhtiössä lain tahdonvaltaisuuden periaatteen mukaisesti yhtiöjärjestykseen otettavalla määräyksellä. Osakeanti voidaan järjestää myös suunnatusti. Suunnatussa osakeannissa poiketaan osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta, mutta tämä on mahdollista vain, jos siihen on yhtiön kannalta katsottuna painava taloudellinen syy. Jos osakeanti päätetään järjestää maksuttomana, siihenkin on oltava yhtiön kannalta ja osakkeenomistajien etu huomioon ottaen erityisen painava taloudellinen syy. Tällainen suunnattu osakeanti voi tulla kyseeseen vain erityistapauksissa, joissa näennäisistä vastikkeista huolimatta osakeanti on yhtiön ja sen osakkeenomistajien edun mukainen. (Villa, ym. 2007, 88.)

Esimerkki

KVL 3/2007

X Oy päätti maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen niin, että osakeannissa rekisteröityihin uusiin osakkeisiin sovellettiin yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä. Yhtiökokous päätti sen jälkeen yhtiön itselleen antamien omien osakkeiden luovuttamisesta ulkomaisille sijoittajille maksua vastaan. Osakeyhtiölain 9 luvun 1 §:n mukaan yhtiö voi osakeannissa antaa uusia osakkeita tai luovuttaa hallussaan olevia omia osakkeitaan. Kun X Oy osakeannissa luovutti maksua vastaan omia osakkeita, jotka olivat tulleet sen halluun yhtiölle itselleen suunnatussa maksuttomassa osakeannissa, X Oy:n omien osakkeiden luovutuksesta saamat suoritukset olivat EVL 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pääomasijoitusta, joka ei ollut veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu vuosille 2007 ja 2008.

Äänestys 5-4.

*Laki elinkeinotulon verottamisesta 6 § 1 mom 2 kohta (ei lainvoim.)
(Laskentatieto Oy.)*

Tämä esimerkki tapaus kuvaa hyvin, kuinka osakeyhtiö voi hankkia itselleen tuloa, joka ei ole veronalaista. Kyseinen esimerkki tuo loistavasti esiin osakeyhtiölain 9 luvun 1§:n, jossa kerrotaan yhtiön haltuun tulleiden omien osakkeiden luovuttamisesta eteenpäin. Elinkeinoverolain 6§:n 1 momentin 2 kohdassa taas sanotaan selvästi, että yhtiön osakepääoman sijoitukset, kuten myös yhtiön omien osakkeiden luovutuksesta saadut vastikkeet eivät ole veronalaista tuloa. On huomattava, että kyseinen asia mahdollistaa monen osakeyhtiön osakepääomaan vaikuttamisen ilman veroseuraamuksia, sillä omien osakkeiden luovutuksesta saadut tulot eivät ole veronalaista tuloa, koska osakkeiden luovutuksesta saatu maksu vaikuttaa suoraan yhtiön osakepääomaan.

5 VÄHENNYSKELPOISET KULUT

Elinkeinoverolaissa sovelletaan laajan veronalaisen tulon käsitteen lisäksi laajaa vähennyskelpoisen menon käsitettä. Vähennyskelpoisia menoja ovat elinkeinotoiminnassa tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset. (Tomperi 2007, 80.)

Vähennyskelpoisia kuluja ovat esimerkiksi vaihto-omaisuuden, sijoitusomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankinta menot sekä palkat, henkilösivumenot, vuokrat ja mainosmenot. Myös edustusmenot, henkilökunnan virkistys- ja sosiaalimenot ja henkilökunnalle annetut syntymäpäivälahjat ovat vähennyskelpoisia tietyin rajoituksin. Edustuskuluista vähennyskelpoisia menoja ovat vain puolet kuluista. Näitä menoja ovat esimerkiksi kestitys, edustuslahjojen antaminen ja edustusmatkojen järjestäminen. Henkilökunnalle annetut 50 - ja 60 – vuotis syntymäpäivälahjat ovat vähennyskelpoisia, mutta rajana on n. 1 - 2 viikon bruttopalkkaa vastaava lahja. Raha tai rahaluonteisia lahjoja (ostokortit) ei voi antaa ilman veroseuraamuksia. (Tomperi 2007, 81 – 82.)

5.1 Vaihto-omaisuuden ja sijoitusomaisuuden hankintamenot

Vaihto-omaisuutta ovat elinkeinotoiminnassa sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tarkoitetut kauppatavarat, raaka-aineet, puolivalmisteet ja muut hyödykkeet sekä elinkeinotoiminnassa kulutettaviksi tarkoitetut poltto- ja voiteluaineet ja muut tarvikkeet. Näistä aiheutuneet hankintamenot ovat vähennyskelpoisia. Hankintamenuon sisältyy hyödykkeen ostohinnan lisäksi myös muuttuvia kuluja, kuten kuljetuksista aiheutuvat rahdit, tullit, huolintapalkkiot ja vakuutusmaksut. Jos hyödykkeen hankintaan ja valmistukseen liittyvien kiinteiden kulujen määrä on olennainen, voidaan myös niiden määrä lukea hankintamenuon. (Tomperi 2007, 182.)

Kiinteitä kuluja ovat esimerkiksi

- aineiden ja tarvikkeiden hankintatoimen menot
- hankinnan ja valmistuksen kuljetusmenot
- varastoinnin ja muiden materiaalitoimintojen menot
- hankinnan ja valmistuksen vakuutusmenot
- tuotantolaitoksen käyttömenot
- tuotantorakennusten, -koneiden ja -kaluston korjaus- ja kunnossapitomenot
- tuotannon suunnittelun, ohjauksen ja laadunvalvonnan menot
- tuotantotoiminnan ja tuotannon tukitoimintojen palkka- ja henkilösivumenot
- tuotantolaitoksen muut hallintomenot.

Myynnin, markkinoinnin, jakelun sekä yleishallinnon menoja ei lueta hyödykkeen hankintamenuon. (Kirjanpitolautakunta.)

Elinkeinoverolain tarkoittamaa sijoitusomaisuutta voi olla vain raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksella. Kuitenkin arvopaperit, kiinteistöt ja muu sen kaltainen omaisuus, saamia lukuun ottamatta luetaan sijoitusomaisuuteen kuuluvaksi, mikäli ne on hankittu verovelvollisten varojen sijoittamiseksi tai turvaamiseksi. Nämä kuuluvat kulumattomaan käyttöomaisuuteen ja niiden hankintamenot ovat vähennettävissä vain tietyin edellytyksin. (Tomperi 2007, 182.)

5.2 Käyttöomaisuuden hankintamenot

Käyttöomaisuutta ovat pysyvään käyttöön tarkoitettut hyödykkeet, joita voidaan käyttää useita kertoja. Kun taas vaihto-omaisuuteen kuuluvat hyödykkeet vähe- nevät tai kuluvat olennaisesti heti käyttöön ottamisen jälkeen, näiden omaisuus- lajien rajanveto edellyttää pysyvän käytön erottamista kulutuksesta. (Villa, ym. 2007, 183.)

Käyttöomaisuus luokitellaan kuluviin ja kulumattomiin hyödykkeisiin, kulumatto- mia ovat maa-alueet ja arvopaperit. Kuluvaan käyttöomaisuuteen kuuluvat ko- neet ja kalusto, rakennukset, patentit ja muut erikseen luovutettavissa olevat ai- neettomat oikeudet sekä soranottoaikat, kaivokset ja muut sellaiset hyödyk- keet. Näiden on tarkoitus tuottaa tuloa jatkuvasti useampana kuin yhtenä tilikau- tena. Kuluvan käyttöomaisuuden arvo alenee vähitellen, tämä arvon alentumi- nen saadaan vähentää verotuksessa. Näiden hyödykkeiden hankintamenon jaksottamista säännellään poistosäännöksillä. Hankintameno jaetaan niiden vuosien kuluksi, joina hyödykettä voidaan taloudellisesti käyttää ja poistot teh- dään suunnitelman mukaisesti. (Villa, ym. 2007, 183 – 184.)

Koneita ja kalustoa hankittaessa hankintamenoon luetaan kuuluvaksi ostohin- nan lisäksi mahdollisesti maksetut asennus-, rahti-, kuljetus- ym. menot. Maa- alueen hankintameno luetaan varsinaisen ostohinnan ohella, varainsiirtovero, mahdolliset erottamismenot sekä kaupan johdosta syntyvät ilmoittelumenot sekä kiinteistövälittäjän palkkiot. (Villa, ym. 2007, 107.)

Jos rakennus hankitaan urakkasopimuksella urakoitsijan kanssa, luetaan han- kintameno urakkasopimuksen mukainen hinta ja mahdolliset rakennusjohta- jan palkkiot ym. menot. Jos taas rakennus rakennetaan itse, muodostuu han- kintameno rakennusaineista (laudat, betoni yms.), rakennustyömiesten, raken- nusvalvojan ja suunnittelijoiden palkkioista, palkoista aiheutuvista henkilösi- vumenoista sekä rakentamisen aikaisista lämmitys, valaistus, vakuutus yms. me- noista. Kun rakennus ostetaan valmiina, muodostuu ongelmaksi kauppahinnan, varainsiirtoveron ym. menojen jakaminen tontin ja rakennuksen kesken. Jos sel-

vää perustetta jaolle ei ole, suoritetaan jako tontin ja rakennusten viimeisten verotusarvojen suhteessa. (Villa, ym. 2007, 107.)

Perusparannusmenot sekä suurehkot korjausmenot (verovelvollisen vaatimuksesta) luetaan hankintamenoiksi. Perusparannukset ovat käyttöomaisuuteen kohdistuvia korjauksia, joka muuttaa hankittua tavaraa siitä, missä kunnossa se on hankittaessa ollut. Myös käytettynä ostetun tavaran kunnostamisesta (tapahtunut ennen käyttöönottoa) koituneet kustannukset katsotaan perusparannusmenoiksi, siinäkin tapauksessa, että ne olisivat ehkä olleet luovuttajan korjausmenoja, mikäli tämä olisi tehnyt korjauksen. Pääasiallisesti korjausmenoilla pyritään siis säilyttämään käyttöomaisuuden kunto entisellään. Esimerkiksi Rakennuksessa on loppuun kulunut huopakatto, se päätetään muuttaa kuparikatoksi. Korjausmeno on se osa, jolla huopakatto olisi voitu uusida ja loppu on perusparannus menoa. (Villa, ym. 2007, 107.)

5.2.1 Poistomenetelmät

Pysyvien vastaavien hankintameno on aktivoitava ja kirjattava suunnitelman mukaan sen vaikutusaikana poistoina kuluksi, koska kirjanpitolaki sitä edellyttää. Hankintameno joka on koitunut käyttöomaisuudesta, on verotuksessa vähennyskelpoinen. Verotuksen ja kirjanpidon poistomenetelmät voivat poiketa toisistaan, joten verotuksessa hyväksytyjen poistojen määrä voi hieman poiketa suunnitelman mukaisesta poistosta. Kirjanpidossa voidaan tehdä ylipoistoja, mikäli verotuksessa halutaan vähentää enemmän kuin suunnitelman mukaiset poistot sallisivat. Jos halutaan tehdä alipoistoja, verotuksessa voidaan tehdä enintään suunnitelman mukaisten poistojen ja alipoistojen erotuksen suuruinen kokonaispoisto. (Villa, ym. 2007, 108.)

Kuitenkin kaikissa käyttöomaisuuden poistoissa on joitakin yhteisiä piirteitä. Ensimmäinen poisto voidaan tehdä sinä vuonna, jolloin hyödyke on otettu käyttöön, esimerkiksi rakennus voidaan katsoa käyttöön otetuksi, kun koneasennukset on aloitettu. Koneet katsotaan käyttöön otetuiksi, kun tuotanto on aloitettu. Verotus hyväksyy poistot yhtä suurina kuin ne on kirjanpidossa tehty, joko kuluvana verovuonna tai aiemmin. Kirjanpidossa poistot voidaan käytännössä tehdä

siis jo aiemmin kuin verotuksessa niin sanottuina hyllypoistoina, mutta ei kuitenkaan päinvastoin. Poistoja voidaan tavallaan siirtää vuodella eteenpäin, mikäli poistoja ei ole jonain vuonna tehty verotuksessa lainkaan tai ne on tehty enimmäismäärää pienempinä. Seuraavan vuoden poistoja ei siis voi suurentaa, vaan poisto siirtyy vuodella eteenpäin. Mikäli verovuosi on pitempi kuin 12 kuukautta, voidaan tasapoistot tehdä korotettuina, sillä tasapoistot ovat vuosikohtaisia. Menojäännös poistoissa verovuoden pituus ei vaikuta poiston enimmäismäärään. (Villa, ym. 2007, 108.)

Esimerkki

Yritys hankkii kalustoa 1000 eurolla. Ensimmäisenä vuotena siitä vähennetään 25 prosenttia eli 250 euroa = poisto. Jäljelle jää 750 euroa, josta tehdään seuraavana vuonna 25 prosentin poisto eli 187,50 euroa. Kahden vuoden jälkeen jäljellä on 562,50 euroa, josta tehdään taas 25 prosentin poisto. (Villa, ym., 108.)

5.2.2 Poistot irtaimesta

Käyttöomaisuuden irtaimesta verotuksen poistot tehdään yhtenä eränä menojäännöksestä. Poisto voidaan tarvittaessa laskea eri vuosille poistoprosenttien mukaisesti alkuperäisestä hankintamenosta. Kuitenkin poistomaton menojäännös on yleensä selvillä, jos poistot tehdään suunnitelman mukaan kirjanpidossa. Menojäännös muodostuu irtaimen hankintamenon, perusparannusmenon ja aktivoitujen korjausmenojen summasta, josta on vähennetty luovutushinnat ja muut vastikkeet. Vahingonkorvaukset ja vakuutuskorvaukset rinnastetaan myynti tuloihin. Vastikkeet tuloutetaan pienentämällä poiston perustana olevaa menojäännöstä ja sitä kautta tulevia poistoja. (Villa, ym. 2007, 108 – 109.)

Verotuksessa irtaimen käyttöomaisuuden poisto voi olla normaalisti maksimissaan 25 prosenttia menojäännöksestä, riippumatta verovuoden pituudesta. (Villa, ym. 2007, 109.)

5.2.3 Lyhytikäinen käyttöomaisuus ja pienhankinnat

Jos irtaimen käyttöomaisuuden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään kolme vuotta, saadaan hankintameno kirjata kuluksi jo hankintavuonna. Tällaisia ovat esimerkiksi käytettyinä ostetut koneet ja ravintoloiden astiat. Hankintavuoden kuluina saadaan vähentää myös käyttöomaisuus, jonka hankintameno on enintään 850 euroa. Pienhankintoina pidetään käyttöomaisuushyödykettä tai käyttöomaisuushyödykkeiden muodostamaa kokonaisuutta, jos useat esineet yhdessä muodostavat kiinteän kokonaisuuden. Pienhankintoja voidaan vähentää verovuonna yhteensä enintään 2500 euroa. Pienhankintoina voidaan pitää esimerkiksi puhelinta ja tietokonetta.

(Villa, ym. 2007, 109 - 110)

5.3 Elinkeinotoiminnassa käytetyn maa- ja vesialueen sekä huonetilan vuokrat

Vuokrat ovat vähennyskelpoisia elinkeinotoiminnassa käytettyjen maa-alueiden, huonetilojen, koneiden ja kalustojen vuokrausta koskiessa. Myös elinkeinotoiminnassa käytetyissä asuin- ja liikehuoneistoista maksetut hoitovastikkeet ovat vähennyskelpoisia. Pääomavastikkeet voidaan vähentää, mikäli kiinteistöyhtiö on tulouttanut ne.

(Villa, ym. 2007, 80 - 82)

Esimerkki

21.06.2007/1670

Antopäivä 21.6.2007

Taltionumero 1670

Diaarinumero 3387/2/05

Elinkeinotulon verotus - Apteekkiliike - Elinkeinotoiminnan omaisuus - Rahoitusomaisuus - Henkilökohtainen omaisuus - Sijoitusrahasto - Nettovarallisuus

A oli yksityisliikkeenä harjoittanut luvanvaraista apteekkiliiketoimintaa paikkakunnalla vuodesta 1994 alkaen. A:n puoliso oli hankkinut apteekin käyttämän liiketilan omistukseensa ja vuokrasi sitä A:lle. A on lausunut, että hänen tarkoituksensa on ollut hankkia liiketila omaan omistukseensa, mutta erinäisistä syistä suunnitelmaa ei ollut toteutettu ennen kuin vuonna 2004. A:n apteekkiliikkeen taseeseen oli usean vuoden ajan sisällytetty sijoitusrahasto-osuuksia, joilla A:n mukaan oli varauduttu vuokratun liiketilan ostoon noin kahdella miljoonalla markalla ja apteekin häiriöttömän toiminnan turvaamiseen, mikäli paikkakunnalle perustetaan toinen apteekki. Sijoitusrahasto-osuudet oli mitoitettu suuruudeltaan vastaamaan vieraan pääoman määrää vuoden vaihteessa. Tavaraennakkjärjestelmä oli A:n mukaan vallitseva käytäntö apteekkiäällä.

A:n harjoittaman apteekkiliikkeen taseen 31.12.2001 loppusumma oli 11 269 483 markkaa, oma pääoma 7 660 413 markkaa ja vieras pääoma 2 957 254 markkaa. Vieras pääoma oli kokonaisuudessaan lyhytaikaista velkaa, josta apteekkimaksun osuus oli 2 368 016 markkaa. Vaihto-omaisuuden määrä oli 1 780 026 markkaa. Lyhytaikaisten saamisten määrä oli 4 500 292 markkaa, josta lääketukuille suoritettujen ennakkomaksujen osuus oli 3 951 951 markkaa. Rahoitusarvopapereihin kirjattujen sijoitusrahasto-osuuksien arvo oli 3 365 222 markkaa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi kuten hallinto-oikeuskin, että sijoitusrahasto-osuudet voivat olla elinkeinotoiminnan rahoitusomaisuutta ja siten nettovarallisuuden laskelmassa huomioon otettavia varoja. Sijoitusrahasto-osuuksien kuuluminen elinkeinotoiminnan varoihin on kuitenkin ratkaistava tapauskohtaisesti niiden käyttötarkoituksen perusteella. A:n apteekkiliikkeen lyhytaikaisten saamisten määrä on ollut huomattavasti apteekin vieraan pääoman määrää suurempi. Sijoitusrahastoihin sijoitetut varat eivät olleet tarpeen apteekkimaksun tai apteekin muiden menojen maksamiseksi eikä A ollut edes väittänyt, että hän olisi purkanut sijoitusrahastoihin tekemiään sijoituksia apteekin menojen suorittamiseksi. Sijoitustoiminnan on katsottava olleen pitkäaikaista ja jatkuvaa. A:n selvitystä varojen varaamisesta apteekin toimitilojen ostamiseen puolisolta ei voitu pitää uskottavana, kun asiassa ei ollut ryhdytty toimenpiteisiin usean vuoden aikana. Muitakaan varojen sijoitustoiminnalle esitettyjä perusteluja ei voitu pitää uskottavina apteekin vahva rahoitusasema huomioon ottaen. A:n oli siten katsottava sijoittaneen sijoitusrahastoihin elinkeinotoimintaansa kuulumattomia varoja, joita ei tullut ottaa huomioon yrityksen nettovarallisuutta laskettaessa. Verovuosi 2001

Laki elinkeinotulon verottamisesta 9§

Varallisuusverolaki 12 § 1 mom. (KHO 2007 B)

Vaikka tämä esimerkki ei olekaan osakeyhtiöstä, se kuvaa silti hyvin, sitä mitä verosuunnittelu käytännössä vuokrien kohdalla merkitsee. Lähtökohtana kuitenkin on, että yrittäjä ei saa tahallaan yrittää levittää valheellista tietoa yrityksen mahdollisesta nettovarallisuudesta. Yrittäjä voi kuitenkin lisätä yhtiönsä nettova-

rallisuutta sillä, että tämä rahastoi tulevaisuudessa tapahtuvan liiketilojen oston ja näin kasvattaa yhtiön nettovarallisuutta.

5.4 Palkat ja henkilöstökulut

Elinkeinotoiminnasta johtuneet palkat ovat vähennyskelpoisia. Myös loma- ja sairaus ja äitiysloman palkat sekä työntekijöille annetut rahalahjat luetaan palkkoihin. Vähennyskelpoisia kuluja ovat myös luontoisetujen järjestämisestä johtuvat menot, kuten asuntoetu, ravintoetu, autoetu ja puhelinetu. Puolisolle ja alle 14-vuotiaalle lapselle maksetut palkat eivät ole vähennyskelpoisia. Henkilösivumenot eli sosiaaliturvamaksut, työttömyysvakuutukset, tapaturmavakuutukset, eläkkeet ja ryhmähenkivakuutukset ovat vähennyskelpoisia. (Uotila & Laine tilitoimisto.)

Henkilöstökuluihin kuuluu menot henkilökunnan sosiaalituloista, virkistys- ja harrastetoiminnasta sekä muistolahjoista. Esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntatoiminta työnantajan järjestämänä ovat vähennyskelpoista kulua. Myös yrittäjä itse on oikeutettu saamaan nämä edut, jos hän nostaa palkkaa. Edut on tarjottava kaikille työntekijöille ja kohtuullisena enimmäismääränä pidetään 400 euroa vuodessa. Työnantaja voi verovapaasti muistaa työntekijää syntymäpäivän, hääpäivän tai eläkkeelle siirtymispäivän johdosta. Verovapauden edellytyksenä on kuitenkin kohtuullisuus, yleensä noin 1 - 2 viikon bruttopalkan määrä. Lahjakortit ovat kuitenkin yleensä saajalleen verotettavaa tuloa. Mutta jos lahjakortti on tarkoin kohdistettu johonkin hyödykkeeseen tai matkakohteeseen, se on saajalleen verovapaata ja yritykselle täysin vähennyskelpoista kulua. Henkilöstön koulutusmenoissa käytetään kahta eri käytäntöä. Ne voidaan kirjata joko henkilöstömenoihin tai muihin kiinteisiin menoihin. Henkilöstökuluissa ja palkoissa vähennyskelpoisia kuluja ovat vain omalle henkilökunnalle maksetut kulut. (Uotila & Laine tilitoimisto.)

Osakeyhtiössä, jossa on kaksi osakasta ja he omistavat osakkeet puoliksi (50/50), ovat sosiaalikulut 25–28 prosentin luokkaa, sillä he kuuluvat tyel-vakuutuksen piiriin. Kun taas yksi omistaja, joka omistaa kaikki osakkeet, kuuluu yel-

vakuutuksen piiriin ja hänen sosiaalikulunsa ovat vain 2 prosentin luokkaa. Kahden omistajan osakeyhtiössä voidaan kuitenkin perustaa kaksi osakesarjaa, näin kumpikin omistaja kuuluu yel-vakuutuksen piiriin. Tässä tapauksessa toisella osakkaalla on enemmän ääniä ja toisella enemmän osakkuuksia, osingonjako voidaan kuitenkin tehdä 50/50 sopimuksen mukaan. (Uotila & Laine tilitoimisto.)

5.5 Markkinointi-, mainonta-, neuvottelu- ja edustusmenot

Edustusmenot ovat vain osittain vähennyskelpoisia, eli niistä voidaan vähentää vain puolet yrityksen tuloverotuksessa, mutta markkinointi-, mainonta ja neuvottelukulut ovat kokonaan vähennettävissä. Näiden menojen erittely aiheuttaa usein yritykselle päänvaivaa. (Pretax Journal – vuosijulkaisu.)

Edustusmenoilla pyritään uusien liikesuhteiden luomiseen sekä entisten parantamiseen ja säilyttämiseen. Niillä voidaan myös edistää ja helpottaa sopimusten tekoa sekä muita liikeneuvotteluita. Edustamisen tulee kohdistua liikkeestä ulospäin, kuten asiakkaisiin ja liiketuttaviin, ne ovatkin tavanomaisesta vieraanvaraisuudesta tai huomaavaisuudesta aiheutuneita menoja. Tavallisia edustamismuotoja ovat kestitys, lahjojen antaminen ja edustusmatkat. Edustusmenoihin luetaan kaikki edustuskuluista aiheutuneet menot, kuten ravintola-, matka- ja majoituskulut. Edustuslahja on yleensä valittu yksilöllisesti saajaa ajatellen ja se annetaan esimerkiksi merkkipäivänä. Verotuskäytännössä alkoholilahja katsotaan edustuslahjaksi. (Pretax Journal – vuosijulkaisu.)

Jos tunnusmerkit edustamisesta eivät täyty, kysymys ei ole edustamisesta. Tällöin kysymykseen tulee kokonaan vähennyskelpoiset menot, joita ovat esimerkiksi ilmoittelusta, asiakaslehdistä ja -julkaisuista, tavanomaisista mainoslahjoista ja mainostilaisuuksista aiheutuneet menot, sekä pr-kulut. Mainoslahjoihin on yleensä painettu yrityksen mainos tai liiketunnus, ja ne voivat olla myös yrityksen omia tuotteita. Toisin kuin edustuslahjat, näitä voidaan antaa yleisesti. Ryhmille järjestetyt yritykseen tutustumiskäynnit tarjoiluineen ovat kokonaan vähennyskelpoisia, kuten myös neuvottelu- ja kokouskulut. Neuvottelukuluja ovat esimerkiksi sopiminen asiakkaan tilaamien tuotteiden toimittamistavasta tai – ajas-

ta, projekti- tai työmaakokous sekä myytyjen tuotteiden virheiden korjaaminen. (Pretax Journal – vuosijulkaisu.)

Esimerkki yrityksen lomamökistä

Yrityksellä voi olla lomamökki tai esimerkiksi vene kirjanpidossa, mutta sitä voidaan pitää etuna ja siten osakkaan veronalaisena tulona. Verohallinnolla on tiukka linja siitä, kuinka mökin käyttö tarkoitus ja siitä koitua verotus menee. Vaikka osakas ilmoittaisi käyttävänsä mökkiä vain kaksi viikkoa vuodessa ja lisäksi se olisi ollut kaksi viikkoa edustuskäytössä sekä vuokrattuna, niin verottaja katsoo mökin olleen 2/52 edustuskäytössä, 2/52 vuokratyössä ja 48/52 yksityiskäytössä. Ongelma tällaisessa tilanteessa on, että osakasta verotetaan koko yksityiskäytön osuudesta, vaikka hän ei olisi käyttänyt koko mökkiä. Verottaja tulkitsee asian niin, että osakkaalla on ollut mahdollisuus käyttää lomamökkiä tuona aikana ja se riittää peiteltyyn osingon veroseuraamuksiin. (Pretax Journal – vuosijulkaisu.)

Jos mökin kustannukset ovat yhtiölle 25 000 euroa ja peiteltyksi osingoksi katsotaan tuo yksityiskäytön aika, niin sen arvoksi jää noin 23 000 euroa. Tästä 23 000 eurosta voitaisiin vähentää osakkaan maksama vuokra tuolta kahdelta viikolta ja loput olisi peiteltyä osinkoa. Tässä sovelletaan osinkoverotussäännöstä, mutta ilman nettovarallisuusvaikutusta, eli koko summa verotettaisiin ansiotulona. Lisäksi peitelty osinko ei ole vähennyskelpoista yhtiön verotuksessa. Yhtiön tuloon lisätään kaikki kulut, jotka pienentävät tulosta osakkaalle annetun peiteltyyn osingonjaon johdosta, kuten siivous-, sähkö- ja korkokulut.

Tällainen tilanne voitaisiin välttää siten, että lomamökki ei olisikaan yrityksen omaisuutta, vaan osakkaan yksityisomaisuutta. Tätä yksityistä lomamökkiä voisi sitten vuokrata käypää vuokraa vastaan yhtiön edustuskäyttöön.

Jos yrityksessä on useita työntekijöitä ja yrityksessä työskentelevä omistajayrittäjä, niin tilanne on erilainen kuin yllä mainittu. Esimerkiksi, jos työntekijät saavat käyttää yrityksen mökkiä varauslistan mukaan, myös yrittäjä voi käyttää sitä ilman, että käytöstä syntyy hänelle veroseuraamuksia. Edellytyksenä on, että mökki on koko henkilökunnan käytössä.

(Pretax Journal – vuosijulkaisu.)

6 SUKUPOLVENVAIHDOS

Sukupolvenvaihdoksella tarkoitetaan sitä, että yrityksen omistaja vaihtuu joko yrittäjän elinaikana tai sen jälkeen ja yrityksen toimintaa jatkaa luopuvan yrittäjän lähisukulainen tai muu henkilö. Sukupolvenvaihdos on aina jokaisessa yrityksessä yksilöllinen tapahtuma, jossa lopettava yrittäjä siirtää elämäntyönsä toisiin käsiin. Yrittäjällä voi olla selvä näkemys siitä, kenelle ja missä muodossa hän haluaa yrityksensä siirtyvän. Vaikka asiaan liittyy usein runsaasti tunnepitoisia asioita, pitäisi suunnitteluprosessin aikana myös eri vaihtoehtojen taloudelliset kustannukset, joista verotus on yksi keskeisempiä.

(Tomperi 2007, 135.)

Sukupolvenvaihdoksesta puhutaan, kun tarkoitetaan yrityksen omistussuhteiden muutoksia. Yritys siirtyy joko yrityksen omistajan elinaikana tai hänen kuoltuaan sen toimintaa jatkavalle henkilölle, joka yleensä on luovuttajan lapsi tai muu lähisukulainen. Yritystoiminnan jatkajaa ei kuitenkaan aina löydy perheen tai muun suvun keskeltä, joten yritys voidaan siirtää myös muulle henkilölle. Itse sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa erilaisina prosesseina, jotka on tarkasti suunniteltu. Tärkein erotus sukupolvenvaihdosta kauppaan ei-sukulaisen kanssa tulee kuitenkin sukupolvenvaihdoksen tuomista veroeduista. (Immonen & Lindgren 2009, 121.)

Yrityksen sukupolvenvaihdos tarkoittaa siis käytännössä omistajan vaihtumista. Prosessiin liittyy paljon eri asioita ja lakeja, joita ovat mm. omistajanvaihdoksen siviili- ja vero-oikeudelliset sääntelyt. Suomen siviilioikeudessa ei tunneta varsinaista yritystoiminnan sukupolvenvaihdosta, tällöin esimerkiksi perintökaaren yleiset perintöoikeutta koskevia säännöksiä sovelletaan myös sukupolvenvaihdokseen. On luonnollista etteivät vanhemmat halua periä lapseltaan samaa hintaa kuin ulkopuolisen tahon kanssa tehtävästä kaupasta. Kun kyseessä on sukupolvenvaihdos, on toiminnan luovuttajalla mahdollisuus saada myös erilaisia verohuojennuksia. (Immonen & Lindgren 2009, 121.)

Luovutusvoitto ei ole miltään osin veronalaista tuloa, jos yrityksen ostajana on joko yksin tai puolisonsa kanssa myyjän lapsi tai tämän rintaperillinen, myyjän

sisar, veli, sisar- tai velipuoli. Myyjän on lisäksi pitänyt omistaa luovutettavat yhtiöosuudet tai osakkeet yli 10 vuotta tai vastaavasti osakkeet ja yhtiöosuudet oikeuttavat vähintään 10 prosentin omistusosuuteen. (Immonen & Lingren, 2009, 121.)

Huojennuksen saamisen toinen edellytys siis on 10 vuoden omistus. Luovuttajan omistajan lisäksi luovuttajan hyväksi voidaan lukea myös edellisen henkilön omistusaika. (Immonen & Lindgren 2009, 124.)

Mikäli osakkeenomistaja suunnittelee sukupolvenvaihdosta, on asian suunnittelu hyvä aloittaa jo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tärkeintä tapahtumassa on miettiä, kuka jatkaa yrityksen toimintaa ja kuinka paljon toiminnan jatkaja yrityksestä omistaa. Mahdollisia veroseuraamuksia uudelle omistajalle voi pienentää osingonjaoilla, suunnatuilla osakeanneilla ja yhtiön omia osakkeita hankkimalla. Sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa olisi siis hyvä ottaa mahdollinen uusi jatkaja toimintaan mukaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa vaihdosta suunniteltaessa, tällöin toiminnan jatkajan tuntemus yrityksen toiminnasta on laaja ja hyödyttää täten yritystä itseään. (Yrittäjät.fi B.)

6.1 Vaihdos osake- tai yhtiöosuus kaupalla

Mikäli osakeyhtiön sukupolvenvaihdos toteutetaan osakevaihdoilla, koituvat verotusseuraamukset suurimmaksi osaksi luovuttajalle ja veroseuraamukset kohdistuvat mahdolliseen luovutusvoittoon. Luovutuksesta saatu voitto on pääsäännön mukaan veronalaista pääomatuloa, aivan kuten muistakin osakkeiden ja omaisuuden luovutuksesta saatu voitto. Kuitenkin syntyvä voitto sukupolvenvaihdosluovutuksessa on tiettyjen edellytysten täytyessä verovapaata. Luovutusvoitto on verovapaata, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät: (Yrittäjät.fi B.)

1. Verovelvollinen luovuttaa sellaisen yhtiön osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat vähintään kymmenen prosentin omistusosuuteen yhtiössä. (Yrittäjät.fi B.)
2. Saajana on joko antajan lapsi tai lapsenlapsi tai hänen sisarensa, veljensä, sisarpuolensa tai velipuolensa, joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa, myös avopuolisot, jotka ovat aiemmin olleet avioliitossa tai joilla on yhteinen lapsi, luetaan mukaan, lapsena pidetään myös ottolasta ja puolison lasta. Yksittäisen luovutuksen on oltava suuruudeltaan vähintään kymmenen prosenttia, tämä tarkoittaa sitä, että jos osakkeita luovutetaan lapselle ja tämän puolisolle, on kummallekin luovutettava vähintään kymmenen prosentin omistusosuus tai yhteensä yhdellä luovutuksella vähintään kymmenen prosenttia heidän yhteisomistukseensa. Mikäli luovutus puolisolle tehdään erikseen, on molemmat luovutukset tehtävä samana päivänä. Mikäli luovuttajina ovat molemmat vanhemmat, on jokaisen luovutuksen oltava vähintään kymmenen prosenttia, jos luovutukset ovat erilliset. (Vero C.)
3. Mikäli osakkeet ovat olleet yhteensä yli kymmenen vuotta luovuttajan omistuksessa. Jos luovuttaja on itse saanut osakkeet vastikkeetta, luetaan edellä mainittuun aikaan myös se aika, jonka osakkeet olivat olleet lahjoittajan tai perinnön jättäjän omistuksessa. Ostettujen osakkeiden omistusaika lasketaan yleensä kaupantekohetkestä. Mikäli osakas on merkinnyt osakkeita uusmerkinnässä tai rahastoannissa, omistusaika lasketaan yleensä siitä, kun osakas on hankkinut ne osakkeet, joihin osakasmerkintä perustuu. Aiemman omistusosuuden ylittävältä osin hankittujen osakkeiden hankinta-ajankohtana pidetään merkintäoikeuksien hankkimisen tai uusien osakkeiden merkitsemisajankohtaa. Mikäli osakkeet on saatu muutettaessa henkilöyhtiö osakeyhtiöksi, katsotaan osakkeet hankituksi silloin, kun osakas hankki osuutensa henkilöyhtiössä. (Vero C.)

Luovutuksen saajan on maksettava varainsiirtoveroa 1,6 prosenttia kauppahinnasta ja muusta vastikkeesta. Muita vastikkeita ovat mm. myyjän velat, joista ostaja on ottanut vastatakseen. Henkilöyhtiön osuutta ei pidetä arvopaperina, joten varainsiirtoveroa ei makseta. Luovutuksen saajan verotuksessa osakkeiden hankintamenoilla on merkitystä silloin, kun hän luovuttaa osakkeet edelleen. (Vero C.)

Luovutusvoiton sukupolvenvaihdoshuojennus eli toisin sanoen myyjän luovutusvoiton verovapaus menetetään, mikäli ostaja luovuttaa osakkeet, ennen kuin viisi vuotta on kulunut hänen saannostaan. Tästä jatkoluovutuksesta saatua voittoa laskettaessa vähennetään se luovutusvoiton määrä, jota ei pidetty osakkeet luovuttaneen henkilön veronalaisena tulona. Tämän takia sukupolvenvaihdoshuojennuksen nojalla edellisellä luovuttajalla verottamatta jäänyt luovutusvoitto tulee verotetuksi edelleen luovuttajalla. Jatkoluovutuksena pidetään myös yhtiön purkamista, mutta omaisuuden lahjoittaminen ei yleensä kuitenkaan aiheita huojennuksen menettämistä. (Vero C.)

Viiden vuoden aikana tapahtuvaa jatkoluovutusta voi koskea vain osaa luovutetuista osakkeista. Tällöin edelleen luovuttajan hankintamenoista vähennetään luovutettua omaisuutta vastaava suhteellinen osuus verottamatta jätetystä voitosta. Yhtiön verotukseen osakekauppa ei yleensä vaikuta. Mikäli yhtiöllä on kuitenkin vahvistettuja tappioita, niiden vähennysoikeus menetetään, mikäli tappiovuoden aikana tai sen jälkeen yli puolet osakkeista tai osuuksista on vaihtanut omistaa muun saannon kuin perinnön tai testamentin vuoksi. Verovirasto voi kuitenkin hakemuksesta myöntää oikeuden tappioiden vähentämisen, jos se on erityisistä syistä ja yhtiön toiminnan kannalta tarpeen. (Vero C.)

6.2 Sukupolvenvaihdos lahjana tai lahjanluonteisena kauppana

Jos yrityksen omistaja luopuu yrityksen osakkeista tai osuuksista vastikkeetta, saaja saa lahjan, josta hän joutuu maksamaan lahjaveron. Osakkeiden vastikkeettomasta luovutuksesta ei suoriteta varainsiirtoveroa. Myös kaupan yhteydessä voidaan joutua selvittämään, onko hintana käytetty osakkeiden tai osuuk-

sien käypää hintaa vai onko kyse lahjasta. Arvioitaessa saannon lahjanluonteisuutta vastikkeeksi katsotaan kauppahinnan lisäksi myös esimerkiksi myyjän yritystoimintaan liittyvät velat, jotka ostaja ottaa vastatakseen. (Immonen & Lindgren 2009, 93.)

Jos kaupassa vastike on enintään 75 prosenttia kohteen käyvästä arvosta, kysymyksessä on lahjaluonteinen kauppa, josta seuraa lahjaveron maksuvelvollisuus. Vastiketta ovat rahana tai muuna omaisuutena maksetun kauppahinnan lisäksi myös myyjän yritystoimintaan kohdistuvat velat. Osakkeiden luovuttaja voi pidättää joko itselleen tai toiselle henkilölle osakkeisiin kohdistuvista oikeuksista, tällainen on tavallisesti oikeus osakkeiden tuottoon. Osingon pidätysoikeus pienentää osakkeiden arvoa. Jos osakkeiden luovuttaja tai muu oikeuden haltija myöhemmin luopuu osinko-oikeudesta, katsotaan luopuminen erilliseksi luovutukseksi. (Immonen & Lindgren 2009, 93.)

Lahjaverotusta varten määritellään lahjoitettavien osakkeiden tai osuuksien käypä arvo. Yhtiön osakkeiden tai osuuksien käypä arvo määritellään ensisijaisesti osakkeilla tapahtuneiden vertailukauppojen perusteella. Ellei yhtiön osakkeilla ole käyty kauppaa, eikä osakkeiden käypää arvoa voida muutoin luotettavasti vahvistaa, määritetään osakkeiden käypä arvo yhtiön substanssiarvon ja tuottoarvon perusteella. Substanssiarvoa määritettäessä lähtökohtana on verovelvollisuuden alkamisajankohtaa lähinnä päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen mukainen omaisuus. Taseen tavarat arvostetaan vähintään niiden tasearvoon, varoihin sisältyvät maa-alueet, rakennukset, osakkeet ja osuudet arvostetaan kuitenkin käypään arvoon, jos se on tasearvoa korkeampi. Varojen yhteismäärästä vähennetään vieraspääoma. (Immonen & Lindgren 2009, 138.)

Yhtiön tuottoarvo määritetään vähintään kolmen verovelvollisuuden alkamista edeltävän vuoden keskimääräisen nettotuloksen perusteella. Tuloksia oikaistaan poistamalla niistä konserniavustukset ja muut satunnaiset erät sekä poistoveron ja varausten muutokset. Yhtiön tuottoarvo lasketaan pääomittamalla oikaistujen tulosten keskiarvo tuottovaatimusten mukaisella korkokannalla, jona yleensä käytetään 15 prosenttia. Jos yhtiön tuottoarvo on suurempi kuin substanssiarvo, käypä arvo määritetään verotuksessa tuottoarvon ja substanssiar-

von keskiarvona. Jos tuottoarvo on pienempi kuin substanssiarvo, yhtiön käypä arvo vahvistetaan substanssiarvon mukaan. (Immonen & Lindgren 2009, 139.)

Esimerkki

X Oy:n osakepääoma koostuu 200 osakkeesta. Yhtiön omistaja A lahjoittaa 80 kappaletta osakkeita lapselleen. Selvitetään luovutettujen osakkeiden käypä arvo.

X Oy:n substanssiarvo:

yhtiön varojen käypäarvo	800 000
velkojen käypäarvo	300 000
yhtiön substanssiarvo	500 000

X Oy:n tuottoarvo:

tilikausi	oikaistutulos
x1	50 000
x2	10 000
x3	75 000
yht.	135 000
Keskiarvo	45 000
Yhtiön tuottoarvo 45 000/15 %	300 000

Koska yhtiön tuottoarvo on pienempi kuin substanssiarvo, vahvistetaan yhtiön käypä arvo substanssiarvon mukaan 500 000 euroksi. Käypä arvo osaketta kohti on 2500 euroa. Luovutettujen osakkeiden (80 kpl) käypä arvo on yhteensä 200 000 euroa. (Vero C.)

Esimerkki

Lahjavero - Sukupolvenvaihdoshuojennus - Yritysvaarallisuus - Alaikäinen jatkaja - Edunvalvojan sijainen - Hallituksen jäsenyys

Alaikäiselle oli maistraatin päätöksellä määrätty edunvalvojan sijainen, joka tulisi toimimaan yhtiön hallituksessa alaikäisen täysi-ikäiseksi tulon saakka, minkä jälkeen alaikäinen tulitisiin valitsemaan yhtiön hallituksen varsinaiseksi jäseneksi. Koska osakeyhtiölain mukaan vajaavaltainen ei voi toimia yhtiön hallituksen jäsenenä, eikä yhtiön hallituksen jäsenenä voi toimia jonkun osakkaan luokkaan, kysymys ei ollut tilanteesta, jossa lahjansaaja tulisi jatkamaan yritystoimintaa perintö- ja lahjaverolain 55 §:ssä tarkoitetulla tavalla lahjaksi saaduilla varoilla. Se, että säännöksen soveltamisen edellytyksiä arvioitiin eri tavoin alaikäisen ja täysi-ikäisen osalta, ei ollut Suomen perustuslain 6 §:n vastaista. Ennakkoratkaisu.

Perintö- ja lahjaverolaki 55§

Suomen perustuslaki 6 §

(KHO 2011.)

Kyseessä oleva ratkaisu kertoo hyvin, miten osakeyhtiölaki kieltää vajaavaltaisen toiminnan yhtiön hallituksessa. Kuitenkin on huomattavaa, että sukupolvenvaihdos voidaan tehdä myös lahjaluonteisena. Sillä, että kyseessä on alaikäinen jatkaja, on suuri merkitys, sillä alaikäinen ei kuitenkaan pysty päättämään, haluaako jatkaa yrityksen toimintaa tulevaisuudessa. Herää kuitenkin kysymys siitä, milloin hän tarpeeksi kypsä päättämään, jatkaako esimerkiksi vanhempien yritystoimintaa. Suomen laki edellyttää 18 vuoden ikää, mutta huomioon olisi kuitenkin otettava myös ihmisen henkinen ikä. Mielestämme KHO:n päätös asiassa oli täysin oikea ja oikeudenmukainen, vaikkakin lahjan saajalla olisikin ollut uskottumies hoitamassa asioita.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Työ aihevalintana oli mielenkiintoinen, mutta ei helppo. Työssä tulimme siihen tulokseen, että osakeyhtiölle löytyy paljon erilaisia ja mielenkiintoisia verosuunnitteluvaihtoehtoja, mikäli asiaan perehtyy kunnolla. Työssä tuli esille paljon mo-

nia seikkoja, jotka tulivat yllätyksenä siitä, miten paljon eri asiat osakeyhtiön verotukseen vaikuttavat ja etenkin missä suhteessa.

Suurimman kompastuskiven työlle aiheuttivat tietojemme pinnallisuus aiheesta. Työhön joutui todella paneutumaan, että ymmärsi, mistä asiasta on oikein kyse ja mitkä ovat itsestäänselvyyksiä. Aihevalintaamme vaikuttivat kuitenkin omat mahdollisuutemme toimia tulevaisuudessa itse yrittäjänä ja mahdollisena osakkaana osakeyhtiössä. Toinen kompastuskivi työssä oli tietojen saanti, monet kirjoista olivat kyllä ajantasaisia tiedoissaan, mutta kaikki tuntuivat toistavan itseään ja olivat tietyissä asioissa todella suppeita tiedoissaan. Oli hämmästyttävää huomata, miten paljon samankaltaisia kaikki lähteet olivat, vaikka aihe antaisi yksinään mahdollisuuden kokonaiseen kirjaan.

Työn tekemisen kannalta aikataulu oli harmillisesti väärin ajoitettu, omat henkilökohtaiset asiat sotkivat työn aikataulun tyystin ja sen vuoksi työ myöhästyi jonkin verran sovitusta. Koska emme työssämme käyttäneet mitään case-yritystä tai muuta oikeaa tutkinnan kohteena olevaa yritystä, vaan kirjoitimme pelkästään teoriaa, ei aikataulusta myöhästymisen tuottanut harmia muille kuin meille itsellemme.

Opimme paljon uutta osakeyhtiöstä ja erilaisista verotuksellista seikoista niin yrityksen kannalta kuin henkilökohtaisestakin. Yllättävintä oli ehkä lukea korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä erilaisista tapauksista, joista suurin osa oli todella mielenkiintoisia. Kyseiset päätökset valottivat paljon sitä, miten tietyt lakipykälät tulee tulkita ja mitä kaikkea osakkaan tulee tietää perustaessaan yritystä. Mielessämme heräsi myös paljon kysymyksiä siitä, onko osakeyhtiö oikeasti se kaikista suotuisin vaihtoehto verotuksen kannalta; tulimme siihen tulokseen, että se riippuu paljon mahdollisen osakkaan/yrittäjän lähtökohdista ja tavoitteista.

Työtä tehdessämme tuli esille myös mahdolliset tulevat lakimuutokset, mutta niitä emme käsitelleet tässä työssä, sillä ne eivät vielä ole voimassaolevia. Osakeyhtiön verosuunnittelua tehtäessä on oltava hyvin ajan tasalla erilaisista lakiuudistuksista ja siitä, miten ne mahdollisesti vaikuttavat yhtiön verotukseen. Ve-

rotusta suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon myös verohallinnon antamat ohjeet verovuosille ja mahdollisesti jopa pyytää itse sellainen epäselvissä tilanteissa. Näin ei tule myöhemmin yllätyksiä.

Työssämme jouduimme lukemaan myös paljon laittomasta varojen jaosta. Lähes jokaisessa osiossa oli kerrottu kyseisestä tapahtumasta ja siitä, miten uusi osakeyhtiölaki määrittelee laittoman varojen jaon suppeammin ja varojen palautusvelvollisuuden laajemmin. Mielessämme heräsi kysymyksiä siitä, mahdollistaako nykyinen osakeyhtiölaki kuitenkin paremmin laittoman varojen jaon kuin vanha laki, kun laittoman varojen jaon määritelmää on supistettu ja näin mielestämme jätetty jopa hieman auki.

Lähtökohtaisesti työmme onnistui kuitenkin hyvin. Pystyimme tuomaan esille erilaisia vaihtoehtoja osakeyhtiölle sen suunnitellessa verotustaan. Lisäksi toimme pääkohdat hyvin esille siitä, minkälaisia asioita osakeyhtiössä on oikeasti mietittävä, jotta yhtiölle saataisiin paras mahdollinen ja myös mielellään verotuksellisesti edullisin tulos. Työmme paneutui sekä osakkaan että osakeyhtiön kannalta merkityksellisiin seikkoihin. Huomasimme, että aina nämä kaksi asiaa eivät mene aivan kohdakkain, joten osakkaalle jää tällöin päätösvastuu siitä, mitä hän haluaa.

Työssä parasta oli sen mielenkiintoisuus. Aiheena työ kuulostaa mitäänsanomattomalta, mutta kun työhön pääsi kunnolla sisään, tuli eteen toinen toistaan parempia oivalluksia, miten paljon eri keinoja osakeyhtiöllä on vaikuttaa verotukseensa ja sitä kautta tulokseensa. Saimme selville myös uusia verottomia tulon hankkimiseen käytettyjä keinoja, joita varsin monet yhtiöt käyttävät. Koska pyrimme työssämme erittelemään pois ne itsestään selvät asiat, jotka verosuunnitteluun vaikuttavat, ei työstä tästä syystä tullut niin laajaa kuin olimme alun perin toivoneet.

LÄHTEET

Asianajotoimisto Laakso, Lukander & Ruohola Oy

<http://www.llr.fi/index.php?page=1427dc8140f579923e43a673342d627>

(Luettu: 30.10.2010)

Finlex

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

(Luettu 1.12.2010)

Immonen R. & Lingren J. 2009. Onnistunut sukupolvenvaihdos. 3.painos. Helsinki: Talentum media Oy

KHO 1987 B 598

<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/1987/198702483> (Luettu 3.3.2010)

KHO 1994

<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/1994/199402208> (Luettu: 12.8.2010)

KHO 2007 A

<http://www.kho.fi/paatokset/39914.htm> (Luettu: 3.3.2010)

KHO 2007 B

<http://www.kho.fi/paatokset/39620.htm> (Luettu: 20.2.2011)

KHO 2011

<http://www.kho.fi/paatokset/53221.htm> (Luettu 12.2.2011)

Kirjanpitolaki

Kirjanpitolautakunta

Kirjanpitolautakuntaktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.../KIINTEÄT%20MENOT.doc

(luettu 2.2.2011)

Laskentatieto Oy

http://www.laskentatieto.fi/ajankohtaista.php?news_id=32 (Luettu 18.1.2011)

Leppiniemi, J. 2008. Osakeyhtiö-varteen otettava vaihtoehto. Uusimaa: Tietosykli Oy

Norri, M. 2006. Osakeyhtiö: käytännön käsikirja, 6. painos, Helsinki: Karisto Oy
Osakeyhtiölaki 13 luku

Pretax Journal –vuosijulkaisu

http://www.pretax.net/doc/PretaxJournal_small.pdf (Luettu 20.2.2011)

Pörssisäätiö

<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/osakeopas.9> (Luettu 18.1.2011)

Raunio M., Romppainen L., Ukkola O. & Kotiranta K., 2010. Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä. Keuruu: Otavan kirjapaino

Reinikainen M., Pelkonen J. & Lydman K., 2007. Uusi Osakeyhtiölaki. Helsinki: Tietosanoma Oy

Siikarla, P. 2011. Uusi osakeyhtiölaki & verosuunnittelu. Helsinki: Suomen yrityskirjat Oy

Suojanen K., Savolainen M., Sirainen A., 2006. Opi yhtiöoikeutta lisää. 4. painos. Helsinki: KS-kustannus Oy

Taloushallintoliitto

<http://taloushallintoliitto-fi->

bin.directo.fi/@Bin/b8f6b56634927b5ec80f5a22ad7adc3a/1296463427/application/pdf/10136/Palkka%20voi%20ola%20osinkoa%20edullisempaa.pdf

(Luettu 30.1.2011)

Tomperi S. 2007. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 22. painos. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy

Villa S., Ossa J. & Saarnilehto A. 2007. Yritysmuodot – toiminta, rahoitus ja verotus. Helsinki: WSOYpro

Verohallinto A

www.vero.fi/

[article=559&domain=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN#3](http://www.vero.fi/?article=559&domain=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN#3) (Luettu:

12.8.2010)

Verohallinto B

www.vero.fi/?article=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN

(Luettu 1.12.2010)

Vero C

<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=7715;582836>

(Luettu 30.7.2010)

Veromenettelylaki 29 1§

Voitonjaon ja pääomanpalautusten verosäännökset,
Walden R. Tilisanomat 1/2010 31.vuosikerta, 31 - 32

(Luettu: 3.3.2010)

Yrittäjät.fi A

<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/uutinen/?groupId=8f4101c6-7908-4017-a3fc-7f02adcd90f9&announcementId=4f426dba-308e-4f9a-a180-ff84e2e9b870>

(Luettu 18.1.2011)

Yrittäjät.fi B

<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/omistajan-ja-sukupolvenvaihdos/sukupolvenvaihdos/> (Luettu 12.12.2010)

Uotila & Laine tilitoimisto

<http://www.uotila-laine.fi/index.php?page=6758025543a9229429401-da5d5a0d0f>

(Luettu 26.3.2011)

